

DOLENJSKI LIST

Glasi Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 990 din oz. 3 ameriške dolarje. — Tekoči račun pri Komunalni Banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-2-24

Ste. 8 (311)

Leto VII

NOVO MESTO, 24. FEBRUARJA 1956

Urejuje uredniški odbor. Odgovorni urednik: Novo mesto, Cesta komandanta. Telefon uredništva in uprave št. 127. R. Založniško podjetje »Slov. poročevalce« v Ljubljani. Za tisk odgovarja Franc Plevel.

Za pravilno obdavčitev v kmetijstvu

Del povečanega dohodka v kmetijstvu bomo organizirano vračali v nadaljnji razvoj kmetijstva. — Letos predvidevamo 43 in pol milijarde dinarjev na račun kmetijskih davkov, doklad in taks v vsej državi, vsi družbeni izdatki za kmetijstvo pa bodo znašali 54 milijard dinarjev.

Nedavni novi predpisi Zveznega izvršnega sveta o obdavčenju kmetijskih proizvajalcev so vzbudili razumljivo zanimanje. Predsednik odbora za gospodarstvo pri Zveznem izvršnem svetu Svetozar Vukmanovič-Tempo je v obrazložitvi teh predpisov, ki je bila objavljena v vseh dnevnih časopisih in v radiu, med drugim dejal, da lahko tudi davčna politika pomaga, da se del povečanega dohodka v kmetijstvu (in to povečanje narašča nepretrgoma od leta 1952 dalje, delež davka na dohodek pa je v tem času padel) usmeri na organiziranje na način k nadaljnjemu razvoju kmetijstva.

Bistvo novih predpisov lahko povemo takole:

Uvajajo se tri glavne vrste obdavčenja: 1. progresivni davki na katastrski dohodek; 2. obvezna 3-odstotna doklada in 3. obvezne takse na delovno živino, za vprežna vozila, za traktorje, mlatiline, brane, motorne mlins in mlins, na kotle za kuhanje žganja in takse na hibridne (smarnice) vinograde. Pogledimo značilnosti novih vrst obdavčenja malo bliže.

Davek na dohodek

Uvajanje nekaterih sprememb v dosedanjem obsegu davkov in delno v sistemu obdavčitve naj postopoma ugotovi gospodarstvo, hkrati pa mora zagotoviti tudi potrebna sredstva za hitrejši razvoj kmetijstva. Vemo, da so se n. pr. dohodki kmetov v letu 1955 povečali za 84 milijard dinarjev v primerjavi z letom 1953, proizvodnja pa je ostala na približno enaki višini kot leta 1953. Ugodne razmere na trgu so dopuščale, da so kmetje prodali brez težav vsakršno svoje blago, znatne zaslužke pa so dosegali tudi z različnimi dejavnostmi izven kmetijstva (z vožnjami, opravljanjem drugih uslug in pod.).

V zadnjih letih smo večkrat ugotavljali prednosti obdavčevanja kmetov po katastru, hkrati pa tudi slabosti, ki jih ima kataster. Ponovno smo poudarjali, da kataster ne odraža vseh sprememb, ki so pomembne za pravilno oceno dejanskih kmetovih dohodkov. Zato bodo zdaj pla-

Taksa na delovno živino

Takso na delovno živino bo treba plačevati za veterinarsko-sanitarno zaščito živine, torej bo šla neposredno v korist kmetov. Predvidena je taksa za lažje vole po 300 din na leto, za težje vole po 500 din, za konje od 300 do 1000 din na leto. V državi bodo na račun teh taks zbrali okoli 800 milijonov dinarjev, ki jih bomo porabili izključno za napredek veterinarske službe, za zaščito živali in pod.

Taksa na stroje in naprave

Nekatere takse smo poznali tudi že pred vojno in ne pomenijo v bistvu nove obdavčitve, druge pa so nove. Njihov namen je, da z uvedbo davka na premoženje pravično in enakomerno obdavčimo proizvajalce, česar dosedaj kataster ni upošteval. Kmeti, ki imajo precej vprežne živine, strojev, kotle za žganje in tla, veliko lažje dobi sredstva za nakup industrijskega blaga in si sorazmerno na lažji način ustvarja dohodek, ki si jih njegov manj premožni sosed ne more zagotoviti v taki meri. Takse bodo šle v korist lokalnih skladov za pospeševanje kmetijstva in bodo tudi od njih imeli prvo korist spet kmetje sami.

Tako predvideva uredba, da bo znašala taksa za kotle za žganje okoli 2000 do 5000 din na leto, za mlatiline od 2000 do 10.000 din na leto, za mlins na rekah in potokih za vsak par kamnov po 1500 din, za mlins z motornim pogonom po 3000 din za vsak par kamnov, za valjne mlins po 6000 din za vsak valj. Za hibridne vinograde je predvidena posebna taksa 5 din

na leto za en trs hibridnice (smarnice). Verjetno bo znašala prva leta ta taksa 3 din od trte,

ČEMU SO NAMENJENE DOKLADE IN TAKSE?

1. V OBLASTI OBVEZNE DOKLADE IN TAKSE:
 - obvezna občinska doklada
 - taksa na traktorje
 - taksa na mlatiline
 - taksa na kotle za kuhanje žganja
 - taksa na mlins
 - taksa na hibridne trte
 - taksa na mleto
 2. V OKRAJNI VETERINARSKI SKLAD:
 - taksa na vprežno živino
 - taksa na pse
 3. V SKLAD ZA VZDRŽEVANJE CEST:
 - taksa na vprežna vozila
 4. V SKLAD ZA OBNOVO VINOGRADOV:
 - taksa na hibridno trto
- Kakor vidimo, so torej vse občinske doklade in takse namenjene pospeševanju kmetijstva. V upravljanje teh skladov bodo pritegnjene tudi zadrage po svojih zastopnikih.

po nekaj letih pa bo izenačena na 5 din v vinorodnih in nevinorodnih krajih. Tudi ta taksa bo šla v korist skladov za obnovo vinogradov, za posojila kmetom, ki žele obnoviti vinograde, in pod.

3-odstotna obvezna doklada

Lani je bila uvedena doklada na temeljno kmetijsko dohodnino, njen razpis je bil odvisen od vsake občine posebej. Letos pa se, ujava obvezna triodstotna doklada, ki bo sestavni del občinskih dohodkov.

RAČUN, KI GA MORA POZNATI VSA KMET

Predvideva se, da bo letos na račun davka, doklad in taks od kmetijskih proizvajalcev vplačani nekaj nad 43 milijard dinarjev. Obremenitev dohodka iz kmetijstva z davkom 11,2% je še vedno pod davčno obremenitvijo iz leta 1952. Treba pa je vedeti, da bodo skupni letni družbeni izdatki za kmetijstvo znašali 54 milijard dinarjev, kar pomeni, da ne bomo samo v kmetijstvo vrnil vse davke, vse doklade in takse, temveč bo skupnost poleg tega vložila za napredek kmetijstva še 10 in pol milijard dinarjev (ne vstevši lastnih sredstev kmetijskih proizvajalcev). Na tej podlagi bodo ustvarjeni ali pa razširjeni

razni občinski skladi za pospeševanje kmetijstva, cestni skladi za razvoj cestnega omrežja na področju, kjer je davek pobran, okrajni in republiški skladi za pospeševanje kmetijske proizvodnje in investicij, veterinarski sklad za zaščito živine, kakor tudi sklad za vzdrževanje vodnih naprav.

Prav tako je treba poudariti, da bodo vse takse na premoženje, kakor tudi dohodek od mlečnine, predvsem dohodek kmetijstva na teh področjih, za gradnjo cest in za zaščito živine v občini.

Podrobneje bomo o novih ukrepih in njihovem pomenu za dvig kmetijstva pisali v prihodnjih številkah, pripominjamo pa, da bodo republiški organi izdali

na podlagi zveznih predpisov še podrobnejša navodila glede izvajanja novih oblik v davčni politiki.

Več žena v zadružna vodstva!

VsaKodnevne izkušnje kažejo, da imajo žene veliko smisla za zadružno obliko razvijanja gospodarstva ter hitro razumevajo in se tudi oprijemljejo naprednejših smeri v gospodarstvu. Žene — zadržane so na Dolenjskem, daleč vrsto let primerno uspešnega zadružnega dela. Zlasti kar imajo svojo organizacijo, je njihovo delo v zadružništvu vedno bolj aktivno. Zato so žene v največji zadrugi odzive od vodstva po krivdi z ničemer utemeljenega poudarjanja žene. Prav bi bilo, da bi letošnji občni zbori prelomili s tem poudarjanjem zadružništva in jim dali v vodstvu zadruge mesto, ki jim po njihovem delu pripada.

15. februarja je bila v prostorih Okrajnega gospodarskega centra v Novem mestu sektorska konferenca delegatke odborov zadrug pri kmetijskih zadrugah novomeške občine, katere sta se udeležila tudi predsednica republiškega odbora zveze zadrug ing. Vilma Pirkovič in predsednik okrajne zveze zadrug Viktor Zupanič. Po zelo poljudnem

razgovoru predvsem Jožica Čudoban o vrtarstvu, kolesarstvu in prasičereji, ter prav tako poljudnem razlaganju upravne Okrajnega gospodarskega centra tovaršnice Češarkove o zdravju in pravilni prehrani, so delegatke razpravljale o bodočem delu. "animiranje je tako drobno proizvodnjo je pri zadržanih zelo veliko. Zavedajo se pomena pridelovanja vrtnin za dom in za trg, zato je v okraju čedalje več vrtnarstev. To pridelovanje podpira tudi OZZ, oziroma okrajni odbor zveze zadrug, ki je lani 23 zadrugam preskrbel brezplačna semena. Želijo pa si čimveč strokovnih nasvetov tako pri pridelavi vrtnin kot pri reži donosnih kolesarstev in prasičereji. Za vse tri panoge so pri nas velike možnosti in z njimi si kmetijsko gospodarstvo, čeprav je majhno, lahko znatno zviša dohodek.

Delegatke posameznih zadrug so prosile predavateljico, naj bi čimprej prišlo k njim s podobnim predavanjem. Same bodo poskrbele za obisk, saj je zanimanje za napredek

med ženami na splošno veliko. Sklenile so tudi, da je potrebno poleg ostalih pospeševalnih ukrepov kmetijskih zadrug ustanoviti še odseke za vrtarstvo, kolesarstvo in prasičerejo. Te naj bi predvsem vodile zadrugice. Zadrugice bodo našle tudi vprašanje ostrejših borbe proti alkoholizmu. V zvezi s tem se zelo zanimajo za izdelavo sadnih sokov. Tehnične pripomočke za proizvodnjo sokov naj bi kupila kmetijska zadruga, strokovnjakinje pa bodo poslele zadrugice, kako se sok pridobiva. "To so se pogovorile še o nekaterih konkretnih ukrepih, da bodo gospodinjice lahko dobile potrebna semena in paserje in piščance, so sklenile, da je treba pripraviti načrte za povečanje drobne proizvodnje še pred občnimi zbori in s temi predlogi priti pred občni zbor. Zadrugice se bodo zavzele, da bodo tudi žene izvoljene v upravne odbore KZ.

Poverjeniki Prešernove družbe, pohitite z delom in širite članstvo!

KOMISIJA LJUDSKIH POSLANCEV JE OBISKALA OBČINE IN PODJETJA

V preteklem tednu je skupina ljudskih poslancev pod vodstvom tovaršnice Vlada Krivica obiskala tudi več občinskih ljudskih odborov in delovnih kolektivov v novomeški okraj. Ljudski poslanci so se seznanili s glavnimi problemi, na katere so doslej naložili novi občinski ljudski odbori, z uspehi komunalne ureditve ter s problemi v gospodarskih organizacijah v zvezi z delavskim samoupravljanjem.

Zanimiva razstava v Novem mestu

Vodstvo Studijske knjižnice Mirana Jarca v Novem mestu je ob podpori Pedagoškega društva odprlo v soboto 18. 2. 1956 razstavo osnovnošolskih učbenikov za bralni pouk iz let 1551 — 1889. Upravniki SK Bog Komejli je ob otvoritvi pozdravil zbrane predstavnike oblasti in organizacij med katerimi so bili tovarši Jože Borštnar, Franc Pirkovič, Ema Musar, France Ostanek, Vlado Berce, Jože Zamljen, prof. Janko Jarc, ravnatelj Solskega muzeja, profesor Venceslav Čopić iz Ljubljane in precej prosvetnih delavcev iz Novega mesta. Dejal je, da je sedanja razstava za razliko od prejšnjih, ki so imele predvsem jubilejni značaj, predvsem znanstvenega pomena, saj je plod tistega raziskovalnega dela prof. Ivana Andoljšek, ki je napisal obširno razpravo o razvoju osnovnošolskih knjižnic in bralnega pouka na Slovenskem. O razstavljanih dokumentih, tiskanih besedilih in fotokopijah je nato spregovoril prof. Ivan Andoljšek, ki je med drugim dejal, da je raz-

stava odraz nabe za slovensko pedagogiko in za slovensko folklorno književnost v treh stoletjih. Gošče so si nato ogledali razstavljene berila in učbenike s komentarji.

Razstava bo odprta v I. nadstropju Studijske knjižnice do 1. marca, nato pa bo knjižnica v zli sobi odprla preprosto knjižnico, saj je bilo v tistvo SK zaradi pomanjkanja prostora že dolgo mesece zaprta za vsako potrebnim obiskovalcem knjižnice.

V Kočevju so začele izhajati »NOVICE«

Časnikarska dejavnost na Dolenjskem je 18. februarja 1956 za beležila rojstvo novega lokalnega lista. V Kočevju je ta dan izšla 1. številka »Novice«, glasila Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Kočevje, ki bodo izhajale vsako drugo soboto. List izdaja Okrajni odbor SZDL Kočevje, ureja ga uredniški odbor, glavni

urednik je Jože Košir, tiska pa ga tiskarna »Urška« v Kočevju. Prva številka je izšla na 4 straneh, priloženo pa ima tudi 1. številko Uradnega vestnika okraja Kočevje na 4 straneh.

Uvodnik »Ob prvi številki NOVIC« je napisal predsednik Okr. odbora SZDL Kočevje tovarš Jože Klamčič, ki pravi med ostalimi, da bodo »Novice« tista vez v okraju, ki bo spodbujala k delu, prenašala izkušnje in družila v enotno borbeno družino, ki ve, kaj hoče in kam gre. List naj pomaga preprečevati nezdravo lokalno ozkost, posredoval pa bo tudi izkušnje delovnih kolektivov in pomagal pri oblikovanju socialističnega javnega mnenja in življenja pri nas.

Ostali članki 1. številke so posvečeni ljudski mladini in delavskemu upravljanju, pregledu uspehov malih asanažij v okraju v letu 1955, zunanepolitičnemu razbarkovanju, kmetijski rubriki. Ljudski tehniki, številne so družbene vesti, športne novice, objave in obvestila. List je tiskano pregledno in bo za bralca v kočevskem okraju nedvomno zanimiv.

Po velikosti spada metliška občina v drugo skupino občin v novomeškem okraju, po povprečnem narodnem dohodku na prebivalca pa med najslabše. Je to pretežno kmetijska občina, brez industrije ali večjih podjetij. Edini industrijski obrat je Industrija marmornja v Gradcu in se ta je predvsem v poizkusnem razvoju. Ima pa občina dobre pogoje tudi za industrijo in večja obrtna podjetja. Zlasti za ustanavljanje obrtnih podjetij, ki bi dala zaposlitev prosti delovni sili, občini pa dohodek, doslej ni bilo dovolj storjeno. Novi občinski ljudski odbor si prizadeva, da popravi, kar je bilo zamujeno. Pri tem računa predvsem na lastne sile in na pomoč vseh občanov.

UPRAVNI APARAT BREZ STROKOVNJAKOV

Pri občinskem ljudskem odboru je 11 svetov in malone vsi so krepko prišli za delo. To velja zlasti za svete: za gospodarstvo, ki ga vodi Franc Kobe, za zdravstvo z Gojkom Jugom na čelu, za kmetijstvo, ki dela v povezavi s kmetijsko zadrugo, za zaščito matere in otroka, ki mu predseduje zdravnik dr. Pečaver ter še nekateri drugi svetil v občini je pet krajevskih odborov — na Pohorju, Radovici, v Gradcu, v Draščih in Božaku-

vem. Izkušnje kažejo, da bosta potrebna še dva, in sicer v Rončalnicah in za vasi Grabrovec, Trnovec ter Gornjo in Dolnjo Lovkovo. Že na prvih sejah so krajevni odbori izpričali, da poznajo probleme svojega območja in da bodo občinskemu ljudskemu odboru pomagali zlasti pri izvajanju komunalne politike v občini.

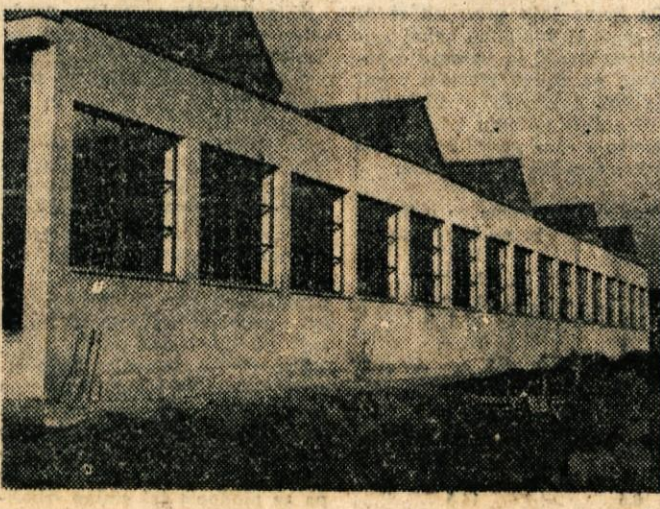
Predloge, nasvete in sklepe svetov in drugih organov mora

uresničevati upravni aparat občine. Zlasti za posamezne panoge gospodarstva in komune so potrebni strokovnjaki. Teh na občini najbolj primanjkuje, pa tudi sploh je upravni aparat premajhen za vse naloge. Posebno bi potrebovali pravnega referenta, gradbenega tehnika in kmetijskega strokovnjaka. Slednjega tudi kmetijska zadruga nima, a ji je prav tako potreben.

Redno delo upravnega aparata resno moti nediscipliniranost občanov, ki prihajajo na občino neglede na uradni dan ali čas. Težko je zavrniti človeka, ki pride dve uri daleč na občino na neuradni dan, vendar taki obiski ovirajo redno delo. Zato naj bi ljudje prihajali res le ob torkih, četrtnih in sobotah, kot je to določeno.

SLABA GOSPODARSKA DEDISCINA

Razen nekaj šibkih podjetij v Metliki, ki bolj žvižgajo kot napredujejo, in pa omenjene Industrije marmornja v Gradcu, je našel novi komunalni sistem na tem področju nezorano ledino. Krivdo za tako stanje bi bilo odveč iskati izven kroga ljudi, ki so vodili prejšnji občini. Kdo neki bi verjel, da v vseh desetih letih po vojni ni bilo mogoče rešiti v Metliki vprašanje pokopališča, ki je v takem stanju, da pomeni pravo sramoto za mesto. Ni mogoče najti opravčila, da je naprimer čevljarsko podjetje zadnja leta nazadovalo, medtem ko so se drugod taka podjetja zelo razvila in rastejo še naprej. V Metliki ima najmanj take pogoje kot v drugih krajih.

Pročelje nove tovarne pletenja »BELOKRAJINKA« v Metliki

(Nadaljevanje na 2. strani)

SLOVESEN POKOP ŽRTEV PLAZOV V MAKEDONIJI

Ogromni snežni plazovi in neurja so terjala ob zadnji elementarni nesreči dragocene ljudske žrtve v Makedoniji, kjer je izgubilo življenje na delovnih hidrocentrale Mavrovo, v

nekaterih zasutih obmejnih vasi karavah ter vseh 54 ljudi. Težka nesreča je odjeknila po vsej domovini in izven naših meja. Ljudska oblast in enote JLA so storile vse, kar je bilo mogoče, da bi čimprej rešili ponesrečene in obvarovali ostale pred novarnostmi divje zime. Večino ponesrečenih tovaršev so medtem uspeli rešiti oziroma izklopiti izpod snežnih plazov. V počastitev spomina pokojnih delavcev, granicarjev in vaščanov je bil proglašen v Makedoniji republiški dan žalosti, ponesrečenec pa so pokopali v vseh častih.

VREME

za čas od 24. febr. do 4. marca Mrz bo trajal dalje in bo še huji. Snežilo bo zadnje dni tega tedna, proti sredini in ob koncu prihodnjega tedna. Vmes razjasnitve, v jasnih nočeh vsekozi hud mrz.

Občina Metlika in njeni problemi

(Nadaljevanje s 1. strani)

Da so v tem podjetju gospodarili samo zase, dokazuje obračun za leto 1955. Pri prometu skoraj 9 milijonov din imajo samo nekaj nad 30.000 din čistega dobička. Od takega poslovanja družba res nima ničesar. Zanimivo bi bilo primerjati, koliko so prispevali v družbene sklade podobna novomeška podjetja, ki so se pričela razvi-

bljati v prav takih pogojih kot metliška, ali pa denimo čevljarstvo podjetje BOR v Dolenjskih Toplicah, ki ima vsaj v prometnem oziru slabše pogoje kot metliško. Tako stanje v podjetju je zato, ker se ljudski odbor ni zanimal za njegovo poslovanje, da si je dolžan in mora zamenjati tudi vodstvo, če ne gre drugače.

Gradnja nove vinske kleti v Metliki

Take pogoje kot čevljarstvo ima tudi šiviljsko podjetje. To je po kvaliteti dela znano daleč okoli. Če bi kdo zanj skrbel, bi se lahko razvilo in nudilo za službe številnim ženskam, ki čakajo nanj, občina pa bi dobila sredstva za razvijanje gospodarstva, za komunalna dela in druge skupne izdatke. Seveda je v občini Metlika dovolj dobrih pogojev za nastanek in uspešen razvoj tudi drugih obrtnih podjetij. Ni samo tovarniški dimnik jamstvo za dohodek občine, kot še vedno nekateri mislijo, pač pa lahko tudi taka majhna podjetja pomenijo za komunno krepko gospodarsko osnovo, zlasti če so v dobrih rokah in pod stalno družbeno kontrolo.

SKRBNOST IZDELAN GOSPODARSKI NACRT

Na metliški občini so takoj po uvedbi novega komunalnega sistema skrbno izdelali načrt za razvoj gospodarstva občine, ki zajema vse panoge. Poleg podjetij v gradnji, ki bodo že v

bliznji bodočnosti pomemben gospodarski stebel občine, niso pozabili na komunalne gradnje. Občinski ljudski odbor si z vsemi silami prizadeva, da bi čimprej pričela obratovati tovarna pletenina »Belokrajinka«. Vložene investicije terjajo, da se dela čimprej končajo, da bo tovarna lahko koristila našemu gospodarstvu. Prav tako je treba nadaljevati gradnjo vinske kleti,

za katero je vloženo že dokaj sredstev. Klet bo veliko koristila pri dvigovanju kvalitete vina in njegovega vnoševanja, vplivala pa bo tudi na izboljšanje vinarstva, važne gospodarske panoge metliškega okoliša. Zivinski sejni v Metliki so med najboljšimi v Sloveniji. Dolge vrste vagonov živine odpeljejo vsak mesec z metliške postaje. Ali bi ne bilo bolj gospodarsko in koristno, da bi namesto klavne živine odvažali meso in mesne izdelke? Tak mesni predelovalni obrat je tudi v gospodarskem načrtu metliške občine.

Poleg teh večjih je v načrtu tudi nekaj obrtnih podjetij. Predvsem bo moral občinski ljudski odbor najprej ugotoviti obstoječa. Mizarstvo kolarsko podjetje in žaga na Suhorju čaka boljše organizacije in spodobnega vodstva. Vse druge pogoje podjetje ima. Podjetje kovinske stroje je tudi v Metliki zelo potrebno. Sama kovačnica z nekaj zaposlenimi ljudmi je premalo. Načrt za tako podjetje že imajo, treba ga je urediti. Ne samo gospodarsko škodljivo, tudi smešno je, da Bela krajina uvaža iz drugih okrajev zidno opeko za vse gradnje. V Gradcu je bila dolga leta opekarna, ki bi jo kazalo obnoviti. Veliko bi koristila že s tem, če bi krila vsaj lokalne potrebe.

Na območju občine so tudi razne še neizkoriščene rudnine.

Nihče še ni ugotavljal, kolikšne so zaloge kremenčevega peska pri Gradcu, odnosno Primostu. Tik Kolpe so v zemlji sloji premoga. Koliko ga je in kakšnega, bi morala ugotoviti nadaljnja raziskava. Pri Božakovem so plasti laporja, surovine za proizvodnjo cementa.

NACRT KOMUNALNIH DEL

Med komunalnimi deli je na prvem mestu preskrba z vodo. Prva trasa vodovoda Rajakovič-Suhor-Metlika je deloma zgrajena, vendar še precej manjka. Delo je zastalo, ker ni kredita. Jarko bi vsaj eni izkopali sami zastonj, če pa je za celi in ostalo gradivo. Dograditev tega dela vodovoda je zelo teža zadeva in občinski ljudski odbor se resno ukvarja z njo. Prav tako je važna preskrba z vodo naselij ob drugi trasi, to je od Jamnikov preko Bojanje vasi, Slanice vasi, Boldraž in Svražakov s priključkom na metliški vodovod. Dograditev teh vodovodov je občinski ljudski odbor vzel za svojo najvažnejšo nalogo.

Nadaljevanje del pri kanalizaciji Metlike, tlakovanje ali asfaltiranje ceste skozi mesto, gradnja zdravstvenega doma, pekarnice in druga taka nujna

dela so v ospredju takojšnjih nalog občinskega ljudskega odbora. Metlika in Podzemelj sta lepa turistična kraja. Za razvoj turizma pa je treba marsikaj napraviti. Predvsem je to ureditev kopalnic v obeh krajih, izboljšava gostišč, splošne higijene v občini in marsikaj, kar sploh ne terja kakih večjih sredstev. Občinski ljudski odbor resno skrbi tudi razreševanje leni mostov v Primostu, ki že toliko let čaka obnove. Dvig kmetijske proizvodnje v obliki in v drugi obliki je stalna naloga OBLO in ostalih organov, problemi pa so glede tega isti kot v drugih občinah.

ZA BOLJŠE ŽELEZNIŠKE IN AVTOBUSNE ZVEZE

Celotno metliško območje močno zanima, kdaj se bodo izboljšale železniške zveze z Ljubljano in v drugi kraj v republiko. Tako kot ostala Dolenjska želijo prebivalci tega območja, da bi jutranji vlak iz Ljubljane prihajal prej, večerni pa odhajal pozneje kot doslej. Prav tako je nujen vsaj en pospešeni vlak v Ljubljano in nazaj. Avtobus Vinica Novo mesto bi moral voziti vsak dan, biti pa tudi večji, saj je večkrat že do Metlike popolnoma zaseden. P. Romanč

Ob zaključku gospodarske razstave v Črnomlju:

Lepa revija proizvajalne dejavnosti

19. februarja so zaključili v Črnomlju gospodarsko razstavo, prirejeno v počastitev občinskega praznika. 13 podjetij in organizacij ter številni privatni proizvajalci so na razstavi prikazali svoje dosežke. Razstava je bila zelo obiskovana, saj jo je ogledalo nad 5.500 ljudi. V posebni komisiji občinskega ljudskega odbora je ocenjevala najbolj urejene paviljone in izrekla priznanje. Prvo mesto sta si delila rudnik Kančarica in tovarna Belaid, drugo mesto je priznala domača obrt, tretje pa kmetijska zadruga Črnomelj. Tretje mesto Belokrajinske gradbeno podjetje, mizarstvo zadruga, tovarna BELT, Belokrajinska, slikarsko in plekarsko podjetje, Sport, čevljarstvo, Planinsko Turizem, Gosposinjstvo in druge.

Rudarji iz Kančarice so se res potrudili. Prikazali so na zelo poučen način nastanek in premoženje v zemlji, vse vrste premoga iz rudnika, način pridobivanja, tehnico zaščito za rudarje in drugo. Mizarstvo izdelki zadruga v Črnomlju so zadržali marsikatero obiskovalca, prav tako izdelki gradbenega podjetja in njegovih stranskih obratov. Vrsta kovinskih izdelkov tovarne BELT (od navadnih odlikov do preciznih diaprojektorjev in električnih pastirjev) kažejo proizvodno sposobnost kolektiva. Kvalitetni porci tovarne pletenine »Belokrajinka« in hkrati zadovoljivo vsakega kupca, izredno lepi so izdelki domače obrti, škoda le, da jih ni napredaj v naših trgovinah. Tovarna Belaid, ki ima že velike izkušnje v razstavah, je tudi tu svoje številne proizvode, katere so obiskovalci tudi radi obiskali. V istem prostoru je imela svoj oddelek KZ Črnomelj. Priznana tretje mesto pove, da je bil njen oddelek dobro pripravljen. Od prvih obrtnikov sta sodelovala na razstavi le tapetarski mojster Lovro Rems ter klepar in ključavničar Karel Kolbezen, oba iz Črnomlja.

Na vinarstvo sadlarski razstavi je sodelovalo poleg kmetijske zadruge in državnega posestva K. nifanica-Maverlin 64 vinogradnikov in 63 sadlarskih zadrug. Razstava je bila zelo obiskovana, saj jo je ogledalo nad 5.500 ljudi. V posebni komisiji občinskega ljudskega odbora je ocenjevala najbolj urejene paviljone in izrekla priznanje. Prvo mesto sta si delila rudnik Kančarica in tovarna Belaid, drugo mesto je priznala domača obrt, tretje pa kmetijska zadruga Črnomelj. Tretje mesto Belokrajinske gradbeno podjetje, mizarstvo zadruga, tovarna BELT, Belokrajinska, slikarsko in plekarsko podjetje, Sport, čevljarstvo, Planinsko Turizem, Gosposinjstvo in druge.

Rudarji iz Kančarice so se res potrudili. Prikazali so na zelo poučen način nastanek in premoženje v zemlji, vse vrste premoga iz rudnika, način pridobivanja, tehnico zaščito za rudarje in drugo. Mizarstvo izdelki zadruga v Črnomlju so zadržali marsikatero obiskovalca, prav tako izdelki gradbenega podjetja in njegovih stranskih obratov. Vrsta kovinskih izdelkov tovarne BELT (od navadnih odlikov do preciznih diaprojektorjev in električnih pastirjev) kažejo proizvodno sposobnost kolektiva. Kvalitetni porci tovarne pletenine »Belokrajinka« in hkrati zadovoljivo vsakega kupca, izredno lepi so izdelki domače obrti, škoda le, da jih ni napredaj v naših trgovinah. Tovarna Belaid, ki ima že velike izkušnje v razstavah, je tudi tu svoje številne proizvode, katere so obiskovalci tudi radi obiskali. V istem prostoru je imela svoj oddelek KZ Črnomelj. Priznana tretje mesto pove, da je bil njen oddelek dobro pripravljen. Od prvih obrtnikov sta sodelovala na razstavi le tapetarski mojster Lovro Rems ter klepar in ključavničar Karel Kolbezen, oba iz Črnomlja.

Komisija, ki je pregledala razstavljenega, je priznala 16 vzorcev in 16 izdelkov izdelanih s srebrnih in 11 bronastih kolajin. Srebrne kolajine so prejeli: Franc Fink, Jelenčič, iz kraljevine, Alojz Judnič iz Ručetine vasi za kraljevine, Ana Petric iz Tuševca, ga dola za mešano vino, Drago Brusi iz Črnomlja za rizing in Marja Rožič iz Doblič za mešano vino.

Bronaste kolajne so dobili: Anton Grakelj iz Lokve za kraljevine, Lea Vlah iz Črnomlja za rizing, Silvanec, Slavka Kolbezen iz Črnomlja za kraljevine, Franc

Požar zaradi neprevidnosti

12. februarja ob pol 11. uri požar v ulici Vojkova, 2. prihodna streljaška patrula, znak 1, alarm zaradi požara v stavbi OZZ Novo mesto na Cesti komandanta Staneša št. 3 (pivski hotel Kokič). Požar je nastal zaradi nepravilnega ravnanja s pepelom, povzročil pa ga je stanovanec J. S., ki je v popoldanskih urah iz vedra stresel pepel v lesen zaboj na hodniku v prvem nadstropju. Ker je bila v pepelu žerjavica, pihal je močan veter, se je zaboj vnel in nato se leseni hodnik, ki obkroža celotno stavbo v prvem nadstropju.

Požar je opazil in preprečil stanovalci Jože Trnatec. S tem je obvaroval celotno stavbo in stanovanja šestih družin. OZZ pa prihranil 1.250.000 din vrednosti, poleg tega pa stanovanec celotno imetje, ker bi se iz te stavbe težje reševal, ker je delno lesena in bi se požar zelo hitro širil.

Ponovno je bila vzrok požara nepravilnost, kljub temu da se vedno opozarja na take nepravilnosti, se še vedno dogajajo primeri kot je ta. Pepel se mora odlagati v negorljive posode, ne smemo pa ga hraniti v kletih, stavnih, podstrešjih, temveč v za to določenih jarnah izven objektov ali stanovanjskih stavb. A. S.

umetna gnojila uporabljali toliko časa, dokler mu bo račun to še kazal. Pogledimo nekaj števil, ki dokazujejo, da se uporaba umetnih gnojil izplača, tudi pri teh cenah in da se denar, vložen v umetna gnojila, zelo visoko obrestuje. Obenem pa pregledimo

kg	Superfosfata je bilo treba dati:
26	34
25	39
21	33
65	83

za 100 kg Superfosfata je bilo treba dati:

kg	Superfosfata je bilo treba dati:
26	34
25	39
21	33
65	83

za 100 kg apnenega dušika je bilo treba dati:

kg	apnenega dušika je bilo treba dati:
26	34
25	39
21	33
65	83

za 100 kg kalijeve soli je bilo treba dati:

kg	kalijeve soli je bilo treba dati:
26	34
25	39
21	33
65	83

Posvet o prehrani

Minuli torek je sklicalo Tajništvo za gospodarstvo OLO Kočevje posvetovanje predstavnikov posameznih podjetij, zavodov in ustanov ter članov množičnih organizacij. Na tem posvetovanju so razpravljali o prehrani prebivalstva. Iz poročil posameznikov je bilo razvidno, da naše trgovske poslovalnice, mesarska podjetja, pekarnice in ostali mnogokrat prodajajo neužitno, pokvarjeno hrano. Posebno kritično stanje je v nekaterih gostinskih obratih in mesarijah. Tako so v Lokeh potoku prodajali meso, ki so ga veterinarski organi prepovedali in označili kot neužitno. Da se bo v bodoče izvajala temeljitejša kontrola, so sprejeli sklep, da se v vsakem takim primeru obvesti Sanitarna inspekcija, ki je dolžna nemudoma ukrepati. To bo tudi naloga potrošniških svetov, ki bodo začeli v kratkem delovati.

Z. D.

Velikega nagradnega žrebanja Prešernove družbe se udeležijo lahko samo tisti, ki se vpiše v članstvo najkasneje do 5. aprila in poravnajo svoje obveznosti najkasneje do 5. junija.

Sprajcar iz Lokve za kraljevine, Jakob Grakelj iz Rožanca za kraljevine, Jan Lozar iz Lokve za kraljevine, Anton Sterbec iz Preloke za modro frankijo in Janez Banovec iz Doblič za žametno črmino.

Uspeh razstave je vsekakor lep. Navzlic neugodnemu vremenu so se razstavljalci potrudili in prikazali potrošnikom pestro izbiro kvalitetnih izdelkov, ki so v glavnem proizvodni uspeh desetletne gospodarskega razvoja tega območja. Velik obisk razstave pa dokazuje, da se naši ljudje zanimali za podobne prireditve, saj jim te širijo znanje in vplivajo zaupanje v lastne sile.

Zavedajo se svoje dolžnosti, ki

ima pri strokovnem usposabljanju kadra, zaposlenega v gostinstvu, je Gostinska zbornica za okraj Novo mesto priredila tudi letos 15-dnevni strokovni tečaj, da bi tako omogočila gostinskim delavcem, ki so zaposleni v gostinskih podjetjih in gostincah, da se izboljšajo in izboljšajo svoje strokovne veščine. Tečaj je bil od 15. do 30. januarja v znanem termalnem zdravilišču Šmarjenskih Toplicah in se je končal 30. januarja.

Vajenca je grdo izkoriščal

Cevlarski mojster Leopold Rombo iz Šentjerneja je 1. 10. 1952 prejel v rok dva vajenca, Janeza Grubarja iz Vrbove pri Šentjernej in Iljo Rodiča, Bosančka brez staršev.

Ta mojster pa je skrajno grdo ravnal z vajencema. Večkrat se je napel in grozil, da jih bo izgnal iz Vrbove, 15. oktobra 1952 je prišel v delavnico pijan in, kot ponavadi, začel vpiti manj in jima pretili, da sta morala pobežniti. Poleg tega jima ni plačeval kot dolžnik, predpisal, leta 1952 je dal vsakemu samo en par čevljev, kar pomeni 200 din na mesec, leta 1953 pa je plačal Grubarju za vse leto 1000 din, Rodiču pa samo 100 din, čeprav jima je plačeval v drugem letu učenja po 2000 din mesečno. Delata sta redno vsak dan po 12 ur, večkrat pa tudi pozno v noč. 15. oktobra

Ribniške novice

KUD Dolenja vas je v okviru pustnega praznovanja 11. II. t. l. zaigral na domačem odru Golodnjevo komedijo Sluga devh gospodov.

Hladni val, ki je zajel tudi naše kraje, je povzročil znaten padec živega srebra. V Ribniški dolini je bila v dneh 15., 16. in 17. februarja zabeležena temperatura od -25 do -29 stopinj Celzija.

... in nikar ne pozabite. Plačana naročnina vam jamči brezplačno neugodno zavarovanje.

Od tedna do tedna

V nedeljo je nad štiri milijone volivcev v Grčiji odločilo, katerim ljudem in strankam bodo zaupali krmilo države v prihodnjem parlamentarnem obdobju.

Predvolilna kampanja je bila zelo živahna. Njena osnovna značilnost je bila združitve opozicije v demokratsko zvezo, ki naj bi porazila radikalno unijo ministrskega predsednika Karamanisa. To pa se opozicija na volitvah ni posrečilo, čeprav je dobila več glasov kot Karamaniskova stranka. Na videz čudno, kaj ne? Dobili so več glasov pa vendar nimajo večine v parlamentu. To je posledica tako imenovanega večinskega volilnega sistema, pri katerem lahko z različnimi volilnimi kombinacijami doseže, da boš z manj glasovi dobil več poslanskih mandatov.

Zato je bila tudi ena glavnih zahtev opozicije uveljavljanje proporcionalnega sistema, se pravi — kolikor glasov, toliko poslanskih mandatov. Reči moramo, da je ta zahteva po proporcionalnem sistemu eno glavnih političnih vprašanj sodobne Grčije. Okrog njega se sučejo mnoge razprtje in nemara opozicija, združena v demokratski zvezi, ne bi doživela poraza na volitvah kar zadeva število poslancev v parlamentu, če se ne bi združila ravno in izključno zavoljo tega, da bi v okviru večinskega volilnega sistema porazila vladno stranko.

Tako pa je opozicija, ker je imela pred očmi dejansko samo en cilj — poraziti vladno stranko predsednika Karamanisa, ki je nastala iz Glinarja zbiranja grškega naroda pod vodstvom maršala Papagosa, ki se je razpadlo po Papagosovi smrti — sestavila, ker sprito svoje raznorodnosti drugače tudi ni mogla, dokaj meglen program za volitve. Zavzemala se je pred-

vsem za uvedbo proporcionalnega volilnega sistema, za splošno politično amnestijo, izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev ter za zagotovitev demokratičnih in parlamentarnih načel.

Podobno je bilo tudi za vladno radikalno unijo, ustanovljeno po razpadu Papagosovega gibanja. Ko so jo ustanovili, so formirali poseben odbor, ki bi naj sestavil strankin program, toda v zvezi takšnim pripravam programa niso izdelali. Namesto tega so objavili predvolilne proglase, ki govorijo o posameznih notranjih in zunanje političnih vprašanjih in splošnih obljubah. Njeno stališče pred volitvami bi lahko izrazili z naslednjimi besedami: Vsa dežela zahteva spremembo sedanega stanja. To pa je moč doseči edino s politiko gospodarske in politične stabilnosti. Zato bo radikalna unija ravnala v tem smislu.

Volitve so prišle, udeležba na njih je bila lepa, prvič so volile tudi ženske in naposled je zmaga vladna radikalna unija. Vendar njena parlamentarna večina ni absolutna, samo kakih 20 mandatov ima več kot opozicija, kar pomeni, da bo trdna vlada precej težko sestavila.

Po drugi strani pa je iz vrst opozicije še slišati zahteve po novih volitvah na podlagi proporcionalnega sistema. V nasprotju s trdno parlamentarno večino, ki jo je imelo Papagosovo gibanje v parlamentu, pa sedanja vladna večina ni več tako trdna. Zato je verjetno, da bodo nove volitve prav tako kot nedeljske — predčasne.

Kot prijatelji grškega naroda, s katerimi nas vežejo pristranski stiki, se zlasti v okviru Balkanske zveze, želimo, da bi Grčija dobila vlado, ki bi bila sposobna urediti pereča notranja in zunanja vprašanja, ki tanejo to deželo in ovirajo njen nadaljnji razvoj.

Strokovni tečaj Gostinske zbornice

Na tečaju so predavali znani gostinski delavci in drugi strokovnjaki: Benčič Ludvik, strobo, poslovno tehniko, turistično geografijo in nemščino, Wand Rudolf kuharstvo, Slava Zalokarjeva hrano, Bučarjeva higieno, Ing. Likar Jože kletarstvo in lepo vedenje. Razen gornjih predmetov so še tečajniki poslušali predavanja o izgradnji ljudske oblasti in o novih gospodarskih ukrepih ter o zakonu o socialnem varovanju.

Na zaključku tečaja so kandidati opravili strokovne izpite pred strokovno komisijo okrajne gostinske zbornice, ki so sestavljali Pintar, Rudolf kot predsednik ter člana Kečkeš Viktor in Lampret Jože. Vsi kandidati so opravili izpite z večjim ali manjšim uspehom. Najboljše uspehe so pokazali Holer Simon iz Črnomlja, Opara Franc iz Trebnja, Grmovšek Emanuel iz Ponike, Zagar Jože iz Vinice, Bohte Albin iz Novega mesta, Gutman Anica iz Dolenjskih Toplic, 3. udeležencem je priznana strokovna izobrazba polkvalificiranega gostinskega delavca, drugih 10 pa so prejeli le potrdilo o uspešno opravljenem tečaju, ker se niso pridržali dvehletne zaposlitve v gostinstvu.

Tečajniki v Šmarjenskih Toplicah

Tečajniki v Šmarjenskih Toplicah

O cenah umetnih gnojil

V naših kmetijskih združenjih čaka na prevzem po kmetovalcih nekaj več kot dva milijona kg umetnih gnojil.

Pri nabavi umetnih gnojil so združenja upoštevala povprečja, nje v prejšnjem letu, ki je bilo tako veliko, da združenja niso mogla kriti vseh potreb. Razlogi za takšno povprečje so splošno znani — izredno nizke cene gnojil in izredno ugodno razmerje med cenami kmetijskih pridelkov in umetnih gnojil.

Po znatnem zvišanju cen gnojil je povprečje popolnoma ponehalo in je možno, da del gnojil ne bo prodanih, vsekakor na škodo kmetovalcev. Da bomo lažje presojali sedanje cene, si pogledimo nekaj primerjav, ki naj bi vprašanje postavilo na pravo mesto in pokazalo tudi prednosti, ki jih danes družba daje našemu kmetijstvu. Sedanje cene gnojil znašajo za gnojila domače proizvodnje:

gnojilo	tovarniška cena	regres za kontrahir.	regres za ostale, ki ne kontrahir.
Superfosfat	din 16.5	4.5	11.5
Nitrofosfat	din 30.—	5.—	14.—
Apneni dušik	din 36.—	5.—	14.—
KAS	din 26.—	5.5	14.5
Amonsulfat	din 40.—	11.4	26.—
Za uvožena gnojila	uvozna cena	—	—
Čilski soliter	din 44.—	16.—	26.—
Nitramonkal	din 30.—	8.5	18.—
Kalijeva sol (papir, vreče)	din 18.5	5.—	13.—
Kalijeva sol (juta, vreče)	din 20.—	6.5	14.5
Thomasova žilindra	din 19.—	5.—	12.5

Lani 28. marca se je v Briljni na smrtno ponesrečil Martin Kralj iz Gornjih Kamene pri Novem mestu. Zaradi bolezenskega stanja ponesrečenca pred nezgodno je Državni zavarovalni zavod izplačal njegovim staršem polovico zavarovalnine, to je 10.000 din. Po pravilniku DOZ izplača v takih primerih DOZ polovico zavarovalne svote.

Rudolf Gortan iz Klostra pri Gradcu v Beli krajini se je 27. julija ponesrečil na postaji. Na glavo so mu padla vrata vagona. Zaradi te poškodbe je postal 30 odstotni invalid. Ker je bil naročnik Dolenjskega lista, mu je DOZ izplačal odškodnino v znesku 12.000 din.

Tudi naš naročnik Franc Novina iz Brstovec pri Semiču se je ponesrečil. Pri sekanju drv

razum o znanstvenem in tehničnem sodelovanju.

Po daljših razgovorih je bil v Beogradu podpisan prvi trgovinski sporazum s Kitajsko. Razgovori so bili nekoliko daljši, ker državi še ne poznata medsebojni

razum o znanstvenem in tehničnem sodelovanju.

Po daljših razgovorih je bil v Beogradu podpisan prvi trgovinski sporazum s Kitajsko. Razgovori so bili nekoliko daljši, ker državi še ne poznata medsebojni

razum o znanstvenem in tehničnem sodelovanju.

Po daljših razgovorih je bil v Beogradu podpisan prvi trgovinski sporazum s Kitajsko. Razgovori so bili nekoliko daljši, ker državi še ne poznata medsebojni

razum o znanstvenem in tehničnem sodelovanju.

Po daljših razgovorih je bil v Beogradu podpisan prvi trgovinski sporazum s Kitajsko. Razgovori so bili nekoliko daljši, ker državi še ne poznata medsebojni

razum o znanstvenem in tehničnem sodelovanju.

Po daljših razgovorih je bil v Beogradu podpisan prvi trgovinski sporazum s Kitajsko. Razgovori so bili nekoliko daljši, ker državi še ne poznata medsebojni

razum o znanstvenem in tehničnem sodelovanju.

razum o znanstvenem in tehničnem sodelovanju.

Po daljših razgovorih je bil v Beogradu podpisan prvi trgovinski sporazum s Kitajsko. Razgovori so bili nekoliko daljši, ker državi še ne poznata medsebojni

razum o znanstvenem in tehničnem sodelovanju.

Po daljših razgovorih je bil v Beogradu podpisan prvi trgovinski sporazum s Kitajsko. Razgovori so bili nekoliko daljši, ker državi še ne poznata medsebojni

razum o znanstvenem in tehničnem sodelovanju.

Po daljših razgovorih je bil v Beogradu podpisan prvi trgovinski sporazum s Kitajsko. Razgovori so bili nekoliko daljši, ker državi še ne poznata medsebojni

razum o znanstvenem in tehničnem sodelovanju.

razum o znanstvenem in tehničnem sodelovanju.

Po daljših razgovorih je bil v Beogradu podpisan prvi trgovinski sporazum s Kitajsko. Razgovori so bili nekoliko daljši, ker državi še ne poznata medsebojni

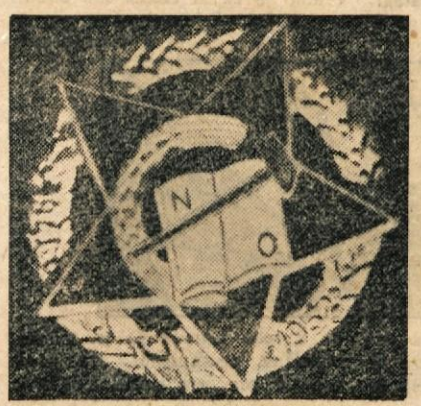
razum o znanstvenem in tehničnem sodelovanju.

Po daljših razgovorih je bil v Beogradu podpisan prvi trgovinski sporazum s Kitajsko. Razgovori so bili nekoliko daljši, ker državi še ne

V novoletni številki Študenta smo napovedali, da naše glasilo ne bo obravnavalo le študentskih vprašanj, ampak naj bo poslednji glasnik vse dolenske mladine. Mladinska organizacija po vsej Sloveniji in tudi na Dolenjskem pa se prav zadnje mesece učvrštuje; zanimanje, kakšne so oblike in kakšna je vsebina dela med dolensko mladino me je pripravilo do tega, da sem obiskal tajnika OK ljudske mladine novomeškega okraja Zvoneta Šušteršiča in se z njim pol ure pogovarjal o delu mladinske organizacije na Dolenjskem. Naj spregovorim!

KAJ DELA MLADINA NA PODEŽELJU?

»Prva povojna leta je mladinska organizacija na Dolenjskem, tudi na podeželju, pomenila v gospodarskem, političnem in kulturnem življenju mnogo več, kakor pred dvema letoma. Lahko rečemo, da so takrat mladinski voditelji prihajali na vas in v tovarne med mladino naravnost iz gozdov, polni delovnega poleta in revolucionarnosti. Tista naporna delovna leta so rodila Samac-Sarajevo, progo mladinskega bratstva, Novo Gorico in še nesešteto takih spomenikov moči in zdravja mladega rodu. V teh letih so tudi mladinski voditelji na vasi in v mestu prevzemali pomembnejše družbene položaje, v mladinska vodstva pa je mladina volila vse bolj le mlade ljudi. Dogajalo se je, da ti mladi ljudje kljub naprednemu prepričanju in resnični delavni pripravljenosti niso imeli dovolj izkušenj pri delu v mladinskih organizacijah, ostale organizacije pa so tudi premalo skrbjele za njihovo strokovno in politično rast. To je vzrok, da je bilo delo mladinskih organizacij v zadnjih treh letih pomankljivo. Posebno na deželi. Na dolenjskem podeželju je danes takó: gostje je naseljeno, proizvajal-

Novo življenje med mladino

niti se poslednji več toliko zanimala za probleme podjetja oz. tovarne. Življenje samo je pokazalo, da je uspešnejša oblika mladinskega dela, delo med mladino v podjetjih. Tako je okrajni mladinski komite že lani predlagal, naj se ponovno osnujejo mladinske organizacije po podjetjih. Izkušnje doslej so pokazale, da imajo mladinska vodstva največji uspeh tam, kjer jim pomagajo ostale množične organizacije (Novoteks). Seveda pa je treba mladinska vodstva za pomembno družbeno dolžnost, ki jo opravljajo, tudi primerno vzgojiti. Zato je okrajni komite organiziral seminar za mladinska vodstva v Novem mestu, v načrtu pa ima semi-

narje za mladinska vodstva po občinah. V Novem mestu samem je posebno pereče vprašanje vajence mladine. Vajenci se množično ne upajo na mladinskih sestankih razpravljati o različnih vprašanjih, na pr. o izkroščenju, kar bi jim lahko škodovalo v njihovi učni dobi. Zato je okrajni komite na svojih sejah razpravljal, da bi bilo morda dobro ustanoviti Klub vajencev. Ta organizacijska oblika naj bi vajence združevala, hkrati pa jih tudi strokovno in politično vzgajala. Morda bi vajenci v svojem Klubu tudi uspešneje kulturno prosvetno delovali kot doslej v različnih Svobodah, seveda pa bo treba v Novem mestu polskati prime-

ren prostor. Vprašanje mladinskega prostora v Novem mestu nam doslej še ni uspelo rešiti. Prav tako, kakor tudi se nismo odpravili predsednikov, ki jih imajo nekateri starejši člani kulturno prosvetnih društev ob žetli mladine, da bi se vključila v njihove vrste. Tako so na Dvoru prepovedali mladinski organizaciji igrati igre pod svojimi imeni, če bi pa že igrala, naj bi pa celoten dohodek od iger izročila kulturnoprosvetnemu društvu.

STUDENTJE NAJ KAJ PREDAVAJO

»Studentje naj bi večkrat prihajali med delavsko in kmečko mladino. Studentje bi lahko v delu mladinske organizacije mnogo koristili. Mladina si želi različnih poljudnoznanstvenih predavanj, ki bi ji širila obzorje. Mladinski komite bo sklical posvetovanje študentskih funkcionarjev, kasneje pa tudi posvetovanje vse študentske mladine, da bi izbrali najprimernejše oblike sodelovanja med delavsko, kmečko in študentsko mladino. Vsi naši napori morajo biti usmerjeni v to, da bo tudi mladina na Dolenjskem pomenila odločilnejšo družbeno silo kot doslej, in da bo tudi ona prispevala pomemben delež h gospodarskemu, političnemu in kulturnemu razvoju naše dežele.

KRATKA SPOROČILA JAVNOSTI

Javna zobna poliklinika v Novem mestu je krojaču T. Š. izdelala dva zlate mostičke; izdala mu je tudi potrdilo, da je porabila 6.70 oziroma 6.50 g čistega zlata za vsakega. T. Š.

Pavel Mišmaš

NOČ

Bleda noč;
lune bled obraz;
bela polja,
bela nočna gaz.
Bela kaplje,
z belih brez vise,
bele zvezde
vrh neba drhte.

Se že najde kdo, pa čeprav družbeno potreba, ki mladino vedno potisne v kot. Taka je tudi tista pravljica o mladinskem domu. Stara gimnazija, mladini namenjena, je stisnila mladino močno ob steno. Nov veter v mladinski organizaciji pa bo zahteval tudi primerne družbene prostore. Zastonj govorimo o zblizanju, skontaktiranju, družabnosti, dokler nimamo primerne strehe nad glavo. Zanimivo bi bilo slišati, kaj mislijo ostale množične organizacije o tem.

Skoraj ni moč verjeti, toda v Vajenskem domu pravijo, da nekje čevljarški vajenec vstaja zgodaj, z dela pri nekem mestnem privatniku pa se vrača šele po desetih zvezdah; baje zastirajo okna z zavescami, da ne pada na cesto svetloba. Trinajst ur dnevne dela. Zanimivo bo obiskati mojstra.

Pavel Mišmaš:

NJEN SPOMIN

Na golih vejah mrak se zbliže,
nad hišami sloni nebo.

Nocoj, ko je spolzel med veje
mrak, mi je težko...
Zakaj prišla si,
pred večerom bela zvezda,
pa si spet odšla...?

Sam sem, sam ostal,
kot se breze gole zdaj ostale.
O, da bi nocoj ta veter
spomine splahutal,
da bi samo še breze sredi trav
jesenskih trepetale.

Miloš Jakopce

Maščevanje

Nebo je popolnoma jasno, le njegova modrina počasi prehaja v polno sivo. Dopoldansko tišino prekinjajo samo posamezni strelci pušk, kakor udarci sekire v samotni goščavi. Nad gozdom se kakor susedi pojavljajo oblački dima, sovražnikovih šrapnelnih izstrelkov. Toda že v naslednjem hipu izginejo, nebo pa je zopet čisto in umito, usločeno in odmaknjeno, kakor da ne ve kaj se pod njim dogaja.

Prva četa je v zasedi. Skrita je v majhnem gozdičku na vzpetini nad cesto. Borci ležijo z orožjem na strel in budno motrijo okolico. Grizejo seno, zeleno travo, ki se je dežju zadnjih štirinajstih dni razrasla iz prednje visoke, pri soseski elagarete, zaplenjene v zadnji borbi. Vsi z vojaško pridušnim glasom ocenjujejo, kako se borba razvija. V zadnjih desetih urah je bil v zasedi na koto 122. Naloga vojaških hrbet brigade pri napadu, ki ga je sprejel komandir Miro pred pričetkom akcije, je temu vzrok. Če povelje so sprejeli kot ponižanje. Njihovi obrazi so kakor na hitro izklesani: polni gotovosti, skoraj brezskrbnosti, ki jo da samo boj v neprestani nevarnosti, pomankanju in trpljenju. Na njih so še posledice napornega pohoda preteklih štirinajst dni, ko so samo nekajkrat užili topli hrano in le malo medre, med hojo zadremali. Pa vseeno niso zadovoljni s tem, da je prva četa — najbolj borbeno in udarna četa brigade — v zasedi, medtem ko ostali borci napadajo postojanko. Vsi so pripravljeni na kakor koli, kakor je priredila kmečka družina, če ji privošči davoka, kulturni letini. »Zaseda na koncu iz smeri levo!« bukvilo. Komandir Miro se na pol dvigne iz grma, ter pogleda skozi daljnogled. »Najle sklene na krak!« med zobe, ter leže. Borci, ki jih je vzdrnilo upanje, da se bo moglo vseeno zgoditi kaj nenavadnega, zmet opotlo. Jezdec prijelzi blize. Vičeti je, da ni vajen leže, saj ga kosi neumljena prometava. Ob robu gozda, kjer je se niti približa zasedi, komandir Miro hiti naproti. Kurir brez sapa poroča: »Po nalogu štaba brigade, odite v predhodnico v smeri koto 420. Predvidi izvedite takol. Bodite previdni. Ker je okoli koto 420 sovražniki!« Potem preda koman-

dirju skico premika z oznabo: »Natančneje, navodila prejmete med premikom osebno od komandantov!« Borci se v trenutku dvignejo in se četa zapušta položaj v črni kolonah, s primerno strelsko razdaljo. V prvi koloni koraka med ostalimi fant 18-let let. Partizan Zdravko, eden najdrzejših borcev v brigadi. Borci vedo o njem le to, da so mu demotivirali na zverinski način ubili očeta. V prvih dneh partizanstva je pogledal vsakega uletega ali mitvega domobranca. Kasneje ne več. Danes je Zdravko nemiren bolj kakor običajno. Napeto premišlja komandantovo povelje: »Prva četa v zaseda!« je njega najbolj ta v zaseda! je njega najbolj

zadelo. Ze od prvega dne išče in sledi tretjega onih treh, ki so mu ubili očeta. Ko mu je komandir povedal, da bodo postojanko danes zgodaj zjutraj napadli, se ni mogel več zadržati. »Sel sem h komandantu brigade,« premišlja med hojo, »prosil sem ga naj oddedi prvo četo za čelni napad. Prva četa, v kateri sem jaz. V postojanki je on tretji. Vse sem mu povedal, vse tisto, za kar so me borci in komandirji že tolikokrat zamažali izpraševati. Svoje srce sem izpraznil pred njim. On sedi pred menoj kakor okamenel in me motri. Oči se mu tes solze, kar pa skuša prikriti. Vstal je in mi ni rekel nič. Samo še nekaj tednov bo vojna mogoča, ga prehaja misel. Spomin mu pričneva podozor. Stri-oglat obraz, s kratkimi črtnami, ki kažejo na stricinih uhlji. Debele brezbrzane oči, pod njimi vise debeli mešički. Mesnat nos in pod njim, kakor da ne spadajo zravno, ozka in bleda usta. To je domobranec Zdenec Jože, edini

Stane Pevec:

Otrok ob grobu

Zakaj spiš tukaj pod zemljo,
posuta z venci, s šopki — sama?
Zakaj odnesli so te, mama?
Ker si umrla? Kaj je to?

Jaz vsako noč te pričakujem.
Da trkaš, včasih se mi zdi.
Ko v okno se zazrem — te ni!
Utrip srca je vse, kar čujem.

Zakaj ne vrneš se, zakaj?
Och, mama, kaj je pod zemljo
pri vas zares tako lepo,
da ni nikogar več nazaj?

NEK NAGROBNI NAPIS

V življenju mnogo sem iskal,
a našel od vsega sem tukaj mir.
Ko prideš za menoj, boš sam
spoznal,
da več ne našel bi nikjer.
(Verte folium!)

Franci Kuhar:

SPOMIN

Ze daleč je tisti večer,
ko prvič si, plaho prišla
in daleč srca je nemir —
poljubi iz prvega sna.

O, leta prehitro teko
in z njimi odhaja čas,
ki ti ogrel je telo —
prezgodaj požeji klas.

Spomin na tisto je noč
spomin trepetajoč,
ki kliče te — mama.

še živi od onih treh... Prva dva sta že prešla plačilo... Tretjega, Zdenca, pa išče že odkar je v partizanih. »Mogoče ga niti v teh tednih ne bom dobil?« mu kljuje v glavi. »Kolona stoji!« Četa se ustavi. »Počitek!« — Borec poseže in poleklo po travi. Komandir Miro sporeči: »Tukaj počakamo komandantov, da preimemo točno navodila!« Borci prižigajo cigarete in iščejo zadnje drobtinice kruha po praznih torbah. Zdravko se sede na podro deblo in motri nebo. V njegovi glavi ni nobene misli. Izza ovinka, proti kateremu mu je obrnjena s hrbitom, se prikaže skupina partizanov. Vredijo ulete domobrnce. Ti drže roke sklenjene na tliku, stran in negotovost jim slieta iz oči. Borci jih brez zanimanja opazujejo. Ko pride skupina do prve čete, se ustavi. Zdravko jih ne vidi, strmi v nebo. Nenadoma zasliši za svojimi hrbtom napol hripav glav kakor počen. S široko odprtimi očmi se ozira. Nato gre počasi do ljudi, obstane pred enim od uletnikov in pokaže s prstom nanj: »Zdenec Jože!« Ujetnik se zdrzne. Zdravko poišče s pogledom komandirja skupine, ter mu reče: »Ta je moj Poravnati moram z njim stare račune!« Komandir mu odvrne: »Vzeml gat Za tem hrbitom je strma dolina s skalo. Tja ga odvedi in oravnaj!« Poravnaj? Če tako, da boš imel skalo v hrbtu! Zdravka ta mirni odgovor nepriljetno iznenadi. Zakaj ni tako, da bi tega v borbi potegnil iz bun-kerja in stopil preden poln mrz-lin, kakor si je to tolikokrat predstavljal, bežati pr v soto, ko ga je preganjala maščevalnost.

NOV ODBOR KLUBA DOLENJSKIH VISOKOŠOLCEV

Upravni odbor:
Predsednik: Lado Kotnik, stu-
dent gradbene.
Podpredsednik: Vinko Blat-
nik, stud. prava.

Tajnik: Franc Mikeo, študent
prava.

Ostali člani:
Tone Škerlj, stud. prava, An-
tref Agnič, stud. TVS, Peter
Bajuk, stud. gozdarske.
Nadzorni odbor:
Miran Simič, stud. prava, Jo-
že Petrič, stud. gozdarske, Slo-
ko Sitar, stud. prava.

Ureja:
VINKO BLATNIK
Rokopise za marevno številko
Dolenjskega študenta pošljite do
10. marca na naslov: Uredništvo
Dolenjskega študenta, Novo me-
sto, pp. 33.

Baraka za šmihelskih pokopa-
liščen je podedovano švabsko
skladnišče. Lemico starosti zaradi
različnih razdeljenosti ni mogoče
točno ugotoviti, predstavlja pa je
osem let zatohle. Novoslovih
delavcev, a zadnja leta stano-
vanjsko skupnost trinajstih delav-
skih družin. Sloni na pobočju
predpokopališče vzpetine, tako, da
udanja vanjo veter z vseh stran.
neba, zgoraj in spodaj. Jeseni in
pomladi je okrog barake belo,
zimi je vkovana v led. Barake ka-
žejo široke špranje: vsaka sapica
rosa pride skozi streho in pada
na štimblince, postelje, mize. Ob
nalivnih zmanjka ljudem posode,
da bi jo podstavljali pod strop.
V baraki pa doslej, po pripove-

sva slišala o OF in partizanih.
Nekaj zlovesnega je viselo v zra-
ku. Nato je prišel oče nekega
večera domov in narochi veterja
za 6 ljudi. Ob mraku je pripeljal
6 partizanov. Mama jih je nahrani-
la, oprala, jim zakrpalila onle-
ke... Takrat se je zopet povrni-
la v nas dom tista tiha sreča, ki
je vladala v njem že prej. Nato
so prihajali k nam češče. Vedno
smo jih sprejeli kot svoje. Oče
pa mi je počasi, drobce za drob-
cem razlagal o naši borbi. Kaka
sma bi pomeno, ko mi je za-
upal prvo kurirsko nalogo! Pa so
slutli, kam hodi. Tudi mlada prišli Nemej in z njimi domo-

Stanovanjska skupnost ZA ŠMIHELJSKIM POKOPALIŠČEM

dovanju barakarjev, še ni prišla
nikakršna komisija. Okna so vsa
ekladniša. Lemico starosti zaradi
različnih razdeljenosti ni mogoče
točno ugotoviti, predstavlja pa je
osem let zatohle. Novoslovih
delavcev, a zadnja leta stano-
vanjsko skupnost trinajstih delav-
skih družin. Sloni na pobočju
predpokopališče vzpetine, tako, da
udanja vanjo veter z vseh stran.
neba, zgoraj in spodaj. Jeseni in
pomladi je okrog barake belo,
zimi je vkovana v led. Barake ka-
žejo široke špranje: vsaka sapica
rosa pride skozi streho in pada
na štimblince, postelje, mize. Ob
nalivnih zmanjka ljudem posode,
da bi jo podstavljali pod strop.
V baraki pa doslej, po pripove-

branch. Delo je postajalo vse tež-
je in nevarnejše. Stitnega usodega
dne je oče cepil drva v dvor-
nici. Slonec sem pri kuhinjskem
oknu. Opazil sem, da gredo proti
naši hiši trije domobranci. Nekaj
mi je stisnilo v grlo. Zavilj so
proti dvoranici. Nato je oče bled,
toda miren, prišel z njimi pred
hišo. — Z njimi moram — je re-
kel materi. Oni trije pa so rekli
naj se čim topleje obidele in naj
vzame čimveč hrane s seboj.
Njihove obraze sem si vtisnil
neizbrisno v spomin. Z mano
sva ostala sama... Umikala sva
pogled drug pred drugim...
Jutro je postalo večer in dan je
postal noč... Naslednjega dne je
odšla mama v postojanko vprašat
za očetom. Ko je odšla, je prišel
k meni obveščevalce in mi po-
vedal, da so ga se istega dne
ubili. Izrekel je nekaj težkih
besed in odšel. Mama ni izvedela
nič. Jaz nisem imel poguma, da
bi ji razodel strašno resnico. Ho-
dila je vsak dan izpraševati v po-
stojanko. Nazadnje so ji povedali.
Nisem je skoraj spoznal, ko je
prišla domov. Njen obraz je bil
ena sama nemo in tiha bolečina.
Stopila je k meni, me pogledala
v oči in rekla: Zdravko, obljubi
da me boš ubogal! — Bom, mama!
sem dahnil. Nato sva brez besede
sedela pozno v noč. Morečo tišino
je motilo samo prasketanje drv v
štedilniku in tikkanje ure, ki
sva jo pozabila ustaviti. Čez tri
mesece sva našla truplo. Ležalo
je golo, brez poročnega prstana,
brez zlatih zob, obledelo od li-
sic, v gozdu, nepokopano. Poko-
pali smo ga.

Medtem pride Zdravko z ulet-
nikom v dolino. Postavi se tako,
da ima skalo v hrbtu in
velik ujetnik! Obrni se proti

to reč drugače uredil. V Ljubljani
imajo delavci v ceneh Litostro-
jevih zgradbah lepa stanovanja,
zidana, topla, priročna... Bara-
karji pravijo: »Na svetu se lahko
vse zgodi. Ko bi je kaj več po-
vedali, kakor vidite, nam lahko
to več škodi, kot koristi...«

Marjan Erjavec:

ZIMA

Bele snežinke,
z neba so zletele, zimske ples
zaplesale.
na golih vejah obstale
in v krošnjah dreves.

Kako lep je zdaj svet!
snežinke z neba so ga rahlo
preklnile;
otroke zvalile,
s sanmi so na belo zemljo.

Fone Srebrnjak

PISMO

Ciklame dehtijo
kot slutnja jeseni,
godzovi šumijo
otožno, mehko...

V daljavi sekire
v presledkih zvonijo
in zaga med njimi
si pesem igra...

Ciklame dehtijo
kot slutnja jeseni,
godzovi šumijo
otožno, mehko...

Spet pada na tla
za drevesom drevo...

Optimist je šel k vragu

— Daj, povej nam, kako se je to zgodilo!

Spet je potegnil dolg požirek iz »Radenske slatine«, da je zadilsko po žganju, pijansko iskal po žepu cigareto, prižgal čik in morda že stotič začel isto zgodbo, ki je postajala z vsakim požirkom slivovke bolj zmešana.

— Kaj bi vam pravil? Saj ni bilo nič. Čisto nič. Včeraj je prišel k meni čisto trezen, ker mu gostilničar ni dal več na up, in vprašal:

— Imaš vrvo?
— Ne, nimam.
— Škoda!
— Le kakaj jo rabiš?
— Obesil bi se.
— Obesil?
— Obesil. Pa nimam vrvi.
— Kupi jo.
— Nimam denarja.
— Jaz tudi ne. Drugače bi ti posodil. Saj sva bila vedno prijatelja.
— Imaš kaj drugega primernega?
— Nič.
— Res nič?
— O pač. Britvico.
— Britvico?
— Da.
— Pa daj britvico!

Izbral sem britvico. Nove je škoda. Dal sem mu staro, izrabljeno, vso rjavo »Tatro«.

— Mislim, da bo še kar dobro rezala.

Igo Tratnik:

DEKLICA IN METULJ

Onkraj travnika je žuborel potok. Dečku se je zdelo, da je »njegova reka« srašno velika in divja. Izvirala je malo višje pri hrastiču, okoli katerega je raslo

nekaj robidovih in leskovih grmov. To je bil pragozd, poln divjih živali, od mravelj, pa do velikega rogača. Nikjer na svetu ni bilo lepše, kdor bi mislil drugače, bi smel opraviti z njim, z dečkom. Tako je bilo in nič drugega in — no, kako naj bi tudi bilo?

Deček je čepel pri potoku in z velikim, prevelikim nožem pri-sekoval, rezal in ostril za palec debele leskove šibe. Iz vode je ponosno molela v mehko dno zapliveno rogovljava vej.

— Kaj delaš?
— Iznad šopa trave na oni strani potoka je molela kodrasta dekliska glavica. Oči, usta — trije veliki O.

Deček je še nadalje vrtel svoj nož.

— Saj vidiš.
— Kaj?
— »Mlin«.
— Oja sta postala še večja.
— In kaj delaš ti?
— Lovim, metulje lovim.
— Imaš že katerega? je deček previdno vprašal in za spoznanje pripril oči.

— »Poglej!«
— Dvignila je roko, v kateri je cepetal velik, rumen metulj. Mlin še, še ... Ampak metulji! Ne, to je bilo nekaj čisto drugega.

— Daj mi ga.
— Deklica je odkimala in skrila metulja.

— O, kar dobra bo.
— Boljše je škoda. Saj veš.
— Vem. No, pa vseno hvala. ... in je šel. Dober fant je bil. Rad sem ga imel. Zdi se mi, da je iz šole prižvil naravnost k meni:

— Zdravo!
— Zdravo. Kaj pa tako vesel?
— Šolo sem končal.
— ... in zdaj?
— V službo.
— Optimist, sem znil polglasno, mislim sem si pa: — Osel. Škoda ga je. Videti je še kar dober fant, a je osel!

Zašel je iskati službo. Tam so ga spraševali:
— Si član tu? Si član tam?
Hodiš na sestanke?
— Sem. Ne. Ne.
— Toliko časa si že tu pa se nisi še prijavil tu in tu in tu.

— Pa mi se ne razumemo: jaz nisem prišel zaradi prijav in sestankov, prišel sem zaradi dela. Niso mu rekli, da je osel in da naj tisto kar se je v šoli naučil, kar mirne duše pozabi, ampak:

— Pridi čez štirinajst dni.
— Pa jaz sem vendar ta in ta tehnik, edini, ki ima to šolo v našem kraju.

— Pridi čez štirinajst dni. In je hodil šest mesecev pa ni nič dobil. Počasi je tolko življenje z njegovo učeno glavo ob zid in mu dopovedovalo, da ni nič, da je osel in da je njegova glava kot nalašč pripravljena samo za to, da jih dobiva po njej.

Sekal je tu pa tam drva, učil zabite otroke matematiko, se stregel z nekim predsednikom, pravil mi je, da ta predsednik dela proti tistim načelom socializma, ki se jih je on učil v šoli, in pil. Pozneje je samo še pil, ker mu je tudi dekle odšlo z drugim. Saj pravim. Nič posebnega. Bil je pijanec in britvica je bila rjava; saj bi jo vrget stran, pa mi je nekaj reklo, da mi bo še prav prišla.

Njegovo dekle je jokalo pri meni:
— To je storil zaradi mene. Nič ji nisem rekel. Saj sem

vedel, da to ni res. To ni storil samo zaradi nje, tudi zaradi službe ne, ne zaradi zabutih otrok, ne zaradi predsednika in tudi zaradi gostilničarja ne. To se je nabiralo v njem, vrag vedi, koliko časa in vrag vedi koliko majhnih in velikih udarcev je dobil po svoji trdi buči, da ga je podrl. Temu bi on rekel, ker je bil včasih najboljši polit-ekonom v razredu, logičen skok iz kvantitete v kvaliteto.

A kaj bi vam pravil to. Britvica je bila stara in rjava. Najbrž se je precej časa mučil s njo.

Nagnil je »Radensko slatino« in izpil še tiste tri prste žganja:
— Pa je bil le dober fant!

Lado Cesar:

PTIČICA
Me je deklica pusila, ta cvetoča rožica. Cisto name pozabila, že ima ga — drugega.

Pa kako je obljubila, da do smrti bo moja, da bo mene le ljubila, — ta presneta ptičica.

Jože Primož:

ŠOFER JANEZ

... in tako se je končalo. Tam, kamor je zapeljal Janez, ni bilo ceste — še poti ne. Janez in avto sta se valila po bregu, dokler se nista v dolini ustavila. Avto je dišal po bencinu, Janez pa po žganju. Potem so vse skupaj požarili. Ostalo je le nekaj ožganega mesa, kup razbitin in malo duha po bencinu in žganju.

Zalokal ne bo nihče: ne za Janezom ne za avtom. Vrag vedi kje so kupili ta avto in vrag vedi odkod je prišel Janez. Oba sta bila stara in izrabljena. Prevajala sta mleko in mliče. Pred vsako gostilno sta malo počivala, da si je Janez privzel dušo, konjakom ali polinkovcem, pri bencinski črpalki pa se je napil avto. Žganja nista pila, ker je Janez trdil, da je žganje strup. Zdjaj pa je od njiju ostal le duh

po bencinu in žganju. Janeza in avtomobila ni več.

Janez je včasih, ko je malo več spal, potrepljal svoj avto:

— Res je, ... star s, in malo

Stane Tomc: TIŠE
Tiše, kot bi veter zašumel med hliši si odšla. Deževni dan je skrli obliče tvoje in ulice so že v mrak drsele, po vejah svetle kaplje so polzele in padale na tla.

Na sipu dež je rahlo trkal, v daljavi so že lučke migetale, moje želje so se s kapljami igrali, ki padale so na stopinje tvoje.

Obisk lutkarjev v Ajdovcu

Mnogo dolenskih krajev smo lutkarji novomeškega učiteljskega zborskega; tako lepega in prsničnega sprejema kot v Ajdovcu pa nismo še nikjer doživeli. Otroci in odrasle smo s predstavo zelo presenečeni. Toda tudi mi sami smo bili presenečeni. Presenečeni nas je življenje vaščanov, presenečeni so nas prsični odnosi med vaščani in tamkajšnjimi učitelji. Prav to mi je dalo povod, da napišem nekaj o tej prsični vasi in njenih otrocih, katerim smo zaigrali igrice »Pavliha v stiski«.

Zadnji januarski dan. Težko smo se skobacali iz toplih postelj. AvtoBUS na je že čakal. Ko smo na Dvoru izstopili, je pričelo snežiti. Tesneje smo se zavili v plašče in odšli proti Ajdovcu. Snežilo je vedno gosteje, vmes pa je pihal srupen veter. Kmalu smo se ogreli, kajti vsak je nekaj nosil: Franc je mel nahrbtnik z lutkami in rekviziti, Zor je nosil zločljiv ojer, jaz pa hrano. Po dveurni hoji smo pred sabo končno zagledali Ajdovec. Še nekaj ovinkov in bili smo na cilju.

V šolo nas ob takem vremenu niso pričakovali. Ko so otroci slišali, da smo kljub temu prišli, so bili izredno veseli. Njihovo veselje pa je doseglo vrhunec ta-

krat, ko se je odgnila zavesa in s se prikazale lutke. Med dejanjem se so izmuznili v dvorano in presenečen obstali. Otroci so z zadržanim dihom zrl v oder. Ob smešnem prizoru so se jim usta raztegnila v nasmeh, kadar pa so bili njihovi junaki v stiski, so široko razpili oči in nasršili obrvi in dvorano je napolnilo vpitje otrok. Igra jim je bila tako všeč, da so neprestano spraševali učitelje: »Tovarišica, saj še ne bo konec igre? Kako je to lepo!«

No, tako nas otroci niso pustili, da bi končali. Pavliha, Ključec in Nace sta po daljšem razgovoru morala še zapeti. Pridržitli so se jim še otroci: ni majhno dvorano so kmalu napolnili prijetni otroški glasovi, ki n'kakor niso hoteli utihniti. Šele ko jih je Pavliha opoznil, da je lačen (predstava je trajala dve uri) in ko jim je obljubil, da jih bo še obiskal, so se potolažili in počasi odšli domov. Tako se je končalo srečanje ajdovskih otrok z lutkami.

MLADE ajdovske gospodinjice so nam pripravile okusno kosilo. V razgovoru z njimi smo izvedeli najrazličnejše stvari. V vasi so učiteljice organizirale več tečajev za mlada dekleta. Tako jim je ob dolgih zimskih dnevih kratkočas-

no, obenem pa se seznanjajo z gospodinjstvi. Vprašani. Poleg tega so mladi ljudje iz bližnje vasi, naštevali igrice s katero nameravajo gostovati v Straži, na Dvoru in še kje. Uspela premiera je že za njim.

Ob vsem tem se mi je nehote vsiljevalo vprašanje: kako lahko učiteljice dosežejo take uspehe, kako morejo biti, odnosi med njimi in vaščani tako prsični? Odgovor na to vprašanje mi je dala neka starejša žena, ki je dejala:

»Da, učiteljice in mi smo eno, smo kot ena velika družina, zatekamo se k njim in če le morejo, nam ustrezajo.«

Preden smo se poslovili od prijazne vasi in njenih dobrih ljudi, smo še zapeli nekaj narodnih pesmi. Že drugič smo spoznali, da srečanja z vaščani ne bomo kmalu pozabili. Še posebno pa si bomo vtisnili v spomin lepe besede, ki jih je izrekla preprosta gospodinja.

Ko smo popoldan izstopili iz šole, je še vedno snežilo. Vrgli smo svoje stvari na rame in jo mahnilo preko zasneženih polj in travnikov proti Dvoru. Prej kot v eni uri smo bili tam. Kmalu je prišel avtoBUS in ob petih smo bili že doma.

Vlado Podgoršek

„Novo mesto imam najraje“

Ze od nekada rada berem knjige, katerih dejanje se dogaja v Novem mestu in okolici. Tu poznam skoraj vsako hišo, pot in drevo.

Ilka Vaštetova je pisateljica, ki je postavila dejanjem večine svojih del na Dolenjsko in še posebej v Novo mesto. Zato sem z velikim zanimanjem segala po njih. Temu je pripomogla tudi radovednost, kaj in kako piše ženska; saj pri nas skoraj ni pisateljice, ki bi obravnavala zgodovinsko snov. Povesti in romani Ilke Vaštetove pa so podoba minulega, odmaknjenega življenja: Svet v zatonu, Umirajoče duše, Vražje dekle, Rožna devica, Roman o Prešernu in Visoka pesem, Upor.

Ko sem med daljšim razgovorom vprašala pisateljico, zakaj ji je prav Novo mesto tako pri ljubljeno, se je živahno razgovorila: »Novo mesto imam jaz vendar rada, najraje se ga spominjam. Moj prvi spomin na Novo mesto

je združen s staro Grmovo hišo na trgu, kjer sem bila rojena. Potem smo se preselili v drugo stanovanje, kjer sem se prvič izkazala kot pisateljica: kot štiriletno dekletce sem s tintnim svinčnikom popisala in prekrižala vso sobo, ki je bila pravkar poribana in so bila tla še mokra. Da sem bila nato pohvaljena, je umevno.

V Novem mestu smo živeli nekako do mojega tretjega leta. Takrat je glavar Eckel mojega očeta, ki je bil v Novem mestu davčni adjunkt, predstavil v Kostanjevico, ker ni hotel sodelovati pri neki kazinski prireditvi in je jasno povedal, da pa je za Citalnico pripravljen vse storiti. Jaz sem še vedno prihajala v Novo mesto k prababici, ki je imela tam Rohrmanovo gostilno (Andrijaničeva hiša). V kočijo je naložila krompir in druga živila, poklicala hlapca in dekle, naj vse to odpeljejo v Kostanjevico, nazaj pa pripeljejo me-

ne. Spominjam se, da je bilo v Struškem borštu veliko cigarov, zato me je deklica potisnila med košare, da me ne bi vzeli.

GRICARJI — NOVOMEŠKI ROMAN

Kakšna je snov novega romana Ilke Vaštetove, ki je v tisku pri Trdinovi knjižnici v Novem mestu in ga bomo v mesecu maju že lahko ku, v knjigarni? Novi roman obravnava razgibano dobo verskih bojov in kmečkih puntov na Dolenjskem. Pisateljica se je omejila na čas od 1515. do 1619. leta. Gričarji — Adam, Jakob in Ana, osrednje osebe romana, so doma z Griča, zaležala pri Lutškem selu. Prišli so v Novo mesto, začeli s tovarništvom in drugimi donosnimi posli ter tako obogateli. Bili so lastniki ene najboljših hiš v mestu. (Sedaj Bergmanova hiša na Glavnem trgu. Bergmann — Gričar?). V romanu srečamo novome-

škega prosta Montagnano, nezakonskega sina Ane Gričarice in »nečaka« stiškega opata, dalje vrsto obubožanih, obrtniških, mestnih in okoliških tipov. Med nastopajočimi osebami je tudi Primož Trubar, s katerim se prenese dejanje romana v Ljubljano.

SEDAJ STUDIRAM TRDINOVO DOBO

Navda je, če obiščem kakšnega umetnika, da ga vprašamo o načrtih. Tudi moja radovednost ni dopustila, da bi se pri Ilki Vaštetovi tega izognila. S svojo živahno zgovornostjo mi je razlagala, da se ukvarja s študijem Trdinove dobe, Trdine — pisateljica in človeka. Ko bo gradivo zbrala (to traja več let) in bo dognala osebe in razmere, da ji bo tisti čas pred očmi živo kot sedanj, bo začela pisati literarno zgodovinski roman. V prvi vrsti ga bo posvetila Trdinovi novomeški dobi, njegovim popotovanjem po Dolenjski, na katerih je spoznaval našega kmetu pri delu in zabavi, ob delavnih in prazniških. Okoli Trdine, glavne osebe romana, bo narisala pisano galerijo njegovih sodobnikov — priateljcev, znancev, uradnih

oseb, gostilničarjev, brhkih natakarc, sejmarijev, ljudskih godcev in pripovedovalcev ter drugih originalov. Natanko bo orisala dobo, ki ji daje pečat nemškutarstvo, kateremu je marsikdo podlegel.

SE NEKAJ O ILKI VAŠTETVI

Vsi gotovo ne veste, kdo je to — Ilka Vaštetova. Lani ste brali v Dolenjskem listu, da je Trdinovo nagrado za literaturo prejela Ilka Vaštetova — predvsem za roman Upor, ki se godi na Dolenjskem. To je morda vse, kar ste slišali o njej, zato ob tej priliki ne kaj besed: rojena je bila 1891 v Novem mestu, potem se je družina preselila v Kostanjevico in Ribnico, končno se je ustalila v Ljubljani, kjer je Ilka hodila v šolo in končala učiteljsko. Službovala je v bo začela pisati literarno zgodovinski roman. V prvi vrsti ga bo posvetila Trdinovi novomeški dobi, njegovim popotovanjem po Dolenjski, na katerih je spoznaval našega kmetu pri delu in zabavi, ob delavnih in prazniških. Okoli Trdine, glavne osebe romana, bo narisala pisano galerijo njegovih sodobnikov — priateljcev, znancev, uradnih zabnih doživeti. D. Z.

Bele breze

Jože, domov bom moral! Temno je že in čakali me bodo — kaj bo oče spet rekel — v vrel iz nje, ko jo je narahlo pri-

Bila sta sama in bila je noč, le od daleč so se doneli zarepi vriski razigranih fantov, ki so se s hrečotimi zvoki harmonike zlivali v hrup razsvetljenega veseličnega prostora. Bele breze so tiho šelestale in cvetoča resa je dehtela ...

Anka je bila vznemirjena; kles so ji goreli in rahlo je vzdihnila, ko ji je položil roko preko ramen.

»Ne bi me smel poljubiti med plesom, videli so ... in doma bo spet cela pridiga ... saj veš kakšni so ...«

»Rad te imam. Anka in zakaj bi se zdaj brigala zato, kar drugi govore? Nocoj bodiva samo morda, samo ti in jaz, bele breze in dišča resa ... kako prijetno diši ...«

mu je ovila okrog vratu in se stisnila k njemu, on pa ji je obrazil obsul s poljubi ...

»Jože, Jože ...!« — Dvoje široko razprtih oči je zrla vanj, plašno, ljubeče, vdano ...

Bele breze okrog njiju so tiho šelestale, cvetoča resa je duhtela, mesec je sveril neke nad Plešivico in nebo je bilo polno drobnih migljajočih zvezd ...

Prihajale so počasi in boječe z rdečimi dopisnicami v rokah. Obdale so pred vrati in vznemirjene omahovale, predno so vstopile. Bala so se teh mučnih zasliševanj. S sramežljivo rdečico na obrazu so govorile o svoji zabodi in prevaram. Ko pa so govorile o svojem ljubkem, majhnem otročičku, so soze izginile in ustnice so se razširile v rahel smehljaj ...

... Prihajale so samozavestno in prižvignjene in odgovarjale so kot bi govorile o najboljši vsakdanjih stvarih, brez nečim na obrazu, brez solz, z nekim posebnim bleskom v očeh, kot bi z živim, vabečim pogledom še vedno iskale novih nasled ...

In prišla je — z lahkim prož-

nim korakom in se ustavila pred vrati. Vstopila je tako lahkotno in domače ... Dve debeli kiti sta ji padali na prsi, ki so bile zdaj močnejše, napete. Govorila je lahko in domače, z neko posebno zanesenostjo in prepričljivostjo. Ni povešala pogleda, tudi solz ni bilo na licih, le velike in svetle oči je upirala vame, da sem videl v njih belino belih brez, dišečo in vabečo cvetočo reso ...

Ko sem jo vprašal po otrokovem očetu, mi je odgovorila:

»Dosedaj še ni bilo nobenega glasu od njega, odkar sem rodila otroka. Toda Jože bo prišel. Gotovo bo prišel, saj je punčka tako ljubka ... In ko bo doštudiral, se bova poročila ...«

Odhajala je z lahnim in prožnim korakom, mlada, komaj sedemletna. Koliko vere v srce, koliko ljubezni ...

DOPISUJTE V »STUDENTU«

Vlado Lamut: MLIN OB KRKI

Ivan Zoran: PUSTNA MAŠKERADA

Noč prešla je. Leno po možganih gpeplična tresnjo se pretaka. Sredi sobe je zelena mlaka na tešče likerjev nazlamlanih.

Zunaj sneg lahno po kosnih pada. In prskiva steklene črepnje. Ceznje maskar, da rde ste ... pinje ...

Kot da je še vedno maskarada.

Tomaž Srebrnjak: NA KRIZPOTJU

Na krizpotju, tam med polji, sva se privikar spoznala. Na krizpotju v mirni noči sva se kmalu spet razstala.

Na krizpotju ... včasih vendar duša tamkaj povasuje. In v teh dolgih, dolgih dnevih, česar ni več, pričakuje.

Jakopec Miloš:

PISMO

Se spomniš dni, ko sem prihajal k tebi noči, ko sem pri tebi vasoval, ko sem ves nežen te privijal k sebi, z glavo na Tvojih prsih, ko zaspal?

Besede sladke sva si govorila, sva čula še, ko je že sinil dan, trenutkov malo s spanjem zamudila. Prešla so leta, jaz ostal sem sam ...

Mrak vsrkal Te je, kakor jutro sanje, odšla si rahlo — klečajočih nog. Čas dal obema bridko je spoznanje, da vsak od naju dveh: je sam — ubogi!

Vesti iz Mokronoga

7. februarja je na kmetijskem tečaju v Mokronogu predaval tovarišnj. Lj. Hec, ki je predaval o sajenju, negovanju in sortah sadnega drevja. Predavanja se je udeležilo nad 50 kmetov. Dobra udeležba kaže, da želi kmetje želijo od predavateljev praktičnih nasvetov za izboljšanje kakovosti in za dvig kmetijske proizvodnje.

Izredno lepo število obiskovalcev je imel ta tečaj 10. februarja, ko je predaval ing. Miroslav Peterlin iz Ljubljane o vzreji plemenitih živali, kokušarstvu, prasičarstvu, pravilnem krmljenju živine in še nekaterih bistvenih vprašanjih travništva. V velikem zanimanju je poslušalo okoli 200 ljudi. Predavanje je spremljalo 5 kratkih, a zelo zanimivih filmov. Naši kmetiči ljudje si želijo še več takih predavanj!

Prosvetno društvo »Emil Adam« v Mokronogu je pričelo študij ljudske igre »Miklova Zala«. Za igro pri kateri bo sodelovalo nad 60 igralcev, je že sedaj veliko zanimanja. Društvo namreč uprizariti igro poleti na prostem, če bo pri tem deležno pomoči ostalih društev in organizacij.

V tem času imajo naša gasilska društva letne občne zbornice. Dosedaj najbolj uspešni občni zbor gasilskega društva v naši občini je bil v Zburah. Prostovoljno gasil-

sko društvo Zbure je lani z lastnimi sredstvi in s prostovoljnimi deli popravilo in uredilo gasilski dom. Da ne bi bili v stiski za strokovni kader, so dosedaj redno pošiljali po dva člana v gasilsko šolo v Medvode. Med sklepi, ki jih je občni zbor sprejel, je tudi ta, da bodo vložili vse sile za ureditev vodnjakov in bazenov za vodo v krajih, kjer so slabi, ali jih sploh ni. Društvo ima tudi ljudsko prosvetno sekcijo, ki potrebuje pomoč, dokler se ne postavi na lastne noge. Od 107 članov društva je še 8 takih, ki niso člani SZDL. Sklep, je bil, da bodo še te vključili v našo najbolj množično organizacijo. Gasilsko društvo v Zburah je gorovo med najboljimi v občini in je lahko marsikateremu za vzgled.

Svet za šolstvo pri občinskem ljudskem odboru Mokronog je sklenil, da bo poklical vse matere, odnosno skrbnice tvoj in dvostranskih partizanskih sirot na sestanke. Na njem bodo razpravljali o šolskih uspehih teh otrok, pa tudi o raznih drugih vzgojnih vprašanjih.

V okviru Prešernove proslave nas je Delavsko prosvetno društvo Svoboda presenetilo s prvim vokalnim koncertom. Pod vodstvom tovariša Borisa Plantana je nastopil vzorno discipliniran moški in mešan zbor. Pester spored je obsegal borbene, domoljubne in umetne pesmi. Zastopani so bili: Gobec, Miheč Hajdrih, Fleišman, Ipačec, Sattner, Bučar in drugi. Vseh 20 točk (15 moških, pet mešanih) je bilo predvajanih na pamet. Ako upoštevamo, da večina pevcev še nikoli ni nastopila, moramo ta nastop oceniti z odličnim. Bile so skladbe, katere je za pod-

Izdan Kostanjevica

V Črneči vasi se je 5. februarja uspešno zaključil tečaj za zdravstveno vzgojo mladine. Predsednik občinskega odbora RK tovariš Alojz Mlakar je izrazil posebno zadovoljstvo nad uspehom tečaja in nad splošno razgibanostjo deklet v tem odmaknjenem, vinorodnem in pasivnem kraju, kamor si kultura sicer s težavo uca pot. Tudi predsednik občinskega ljudskega odbora tov. Vukčević in zastopnica RK Marija Vintarjeva sta navdušeno potrdila mnenje predsednika RK in vsi skupaj so se zahvalili tečajnicam za njihovo

Iz Mirne peči

2. februarja je bil v prostorih nižje gimnazije redni letni občni zbor KUD »Kata Rupena« Mirna peč. Občnega zbora se je udeležilo precejšnje število članov, ki so z zanimanjem sledili poročilu o delu društva. Članstvo je sodelovalo s pesnimi točkami, dramskimi predstavami in recitacijami na vseh proslavah državnih praznikov. Na še nedogajenem odru so ljudje lahko videli v lanskem sezoni »Jazbeca pred

sodiščem«, »Teško uro«, »Vrtinec« in »Ugasle luči«. Gasilska četa v Mirni peči pa je uprizarila »Detektiva Megla«. Udeležba na vseh predstavah je bila zadovoljiva. Oder usreča, potrebne pa so nekatere dopolnitve kot zadela odra, prostor za šepetala in zavesa.

Izvoljen je bil novi odbor, katerega vodstvo je prevzel ravnatelj nižje gimnazije tovariš Adalbert Božič. Sodelovanje so objavili: Ema Mušič, Emilijan Lukar, Anton Vorh, Joža Černivec, Danica Vrh, Boris Savnik in drugi. Šahovsko sekcijo pa bo vodil Anton Kozoglav.

Plan dela je bil sprejet, poudarili pa so, da se mora novi odbor nasloniti predvsem na mladino. Člani občn. zbora so sprejeli tudi sklep o preimenovanju društva, ki se bo odslej imenovalo Prosvetno društvo Katje Rupena v Mirni peči.

E. L.

Kadar koli potrebujete žito in mlevske izdelke se obrnite na

»ŽITO«
Ljubljana

SPORT IN TELESNA VZGOJA

Preko 100 tekmovalcev na smučeh v Novem mestu

Ugodne vremenske razmere so omogočile, da je domači Partizan priredil smučarske tekme v Novem mestu. Celodnevna prireditelj je privabila precej gledalcev, še več pa je bilo mladih tekmovalcev, predvsem med pionirji. Pionirji so tekmovali v tehnik, smuku in slalomu. Najmlajši tekmovalci so bili štiri in pol leta stari. Spiliter Boštjan, ki je junaka zahteval startno številko za smuk in se dokazal dobro odrezal. Dopoldne so bila tekmovalna na Marofu, za katerega so naslednji rezultati:

Tek 300 m pionirji (4 tekmi): 1. Jakovčević Cedo 3:00, 2. Černe Franci 3:14.

Tek 500 m pionirji (14 tekmovalcev): 1. Novak Jože 3:12, 2. Pavlin Tone 3:23.

Tek 800 m pionirji (6 tekmovalcev): 1. Grill Miha 4:55, 2. Spiliter Jože 5:10.

Tek 1000 m pionirji (7 tekmovalcev): 1. Arko Jože 7:15, 2. Murn Branko 7:30.

Tek 500 m pionirke (5 tekmovalci): 1. Radovan Mirjeta 4:10, 2. Slado Justa 4:15.

Tek 3 km mladinci (7 tekmovalci): 1. Berus Ivan 12:16, 2. Darovec Tone 12:24.

Tek 5 km člani (3 tekmovalci): 1. Doki Slavko 21:56, 2. prof. Glonar proz 22:32.

Pionirji in pionirke so se pomerili še v smuku in dosegli naslednje rezultate:

Pionirji I. razred: 1. Jakovčević Cedo 35,4, Pionirji II. in III. razred 35,4, Pionirji I. razred: 1. Pavlin red 15 tekmovalcev: 1. Pavlin red 30,5, 2. Pirč Tone 34,0, 3.

TVD PARTIZAN Ribnica in njegovi problemi

Vodstvo Partizana v Ribnici je imelo lani nemajhno nalogo — kako zbrati sredstva za popravilo dvoran? Dvorano so med vojno okupatorji uporabljali v vse moč, dvorana je postala uporabna šele sredi decembra. Spomladi bodo preplekali lesene dele, prebrihali zidove, uredili prostore in malo letno telovadišče. Zveza Partizana Slovenije je prispevala 1.000.000, OLO Kočevje pa 500.000 dinarjev. Telesnovzgojna dejavnost je bila v danih pogojih kar zadovoljiva. Februarja lani so predelovali vaje za letne nastope. Na okrajnem nastopu v Kočevju je sodelovalo 33 telovadec. V telovadnici, ob proslavi gimnazije v Ribnici pa celo 300 članov. Pokrajnskega zveza v Kopru se je udeležilo 200 telovadec. Sodelovali so tudi pri natečaju ljudske pravice in dosegli enajsto mesto, oziroma se uvrstili med 16 najboljših društev v Sloveniji. To je bil nekaj večjih uspehov, poizkušaj pa ne smemo svedeti akademski, tabo-

renj, Titove štafete ter raznih tekem, katere je društvo organiziralo, zbiralo ali pa sodelovalo pri njih. Nogomet, odbojka in namizni tenis niso dosegli večjih uspehov, ker jim manjka dobrega trenerja. Telovadnih ur je bilo lani 8717, pri tem pa so bile prednjači štiriavali 328 ur ali povprečno vsak 68 ur.

Slabe je delo kulturnoprosvetnega odbora; zaradi nesoglasij v vodstvu niso spravili na oder niti enega dela. Krivi so seveda tudi člani, ki se igranja niso resno lotili. Pevski zbor je pa imel vse leto redna vaje.

Letos kaže, da se bo vse društveno življenje krepko razvilo, kar društvo se pripravlja na proslavo 50-letnice telovadnega društva v Ribnici. Pokrajnostelstvo je prevzel predsednik Partizana Slovenije in član izvršnega sveta LRS tov. Zoran Polič. Proslava je predvidena za 10. junij v okviru mednarodnega leta društev Partizana. Sodelovali bo okrog 327 članov v 4-5 tisoč člani. Računajo, da bo prišlo do 25.000 ljudi. Ta dan bo predsednik OLO Kočevje izročil društvu prvi prapor. V delu je smučarska sekcija, ki bo razpisala zimski šport v ribniški dolini. Do proslave hočejo igrati tudi športni stadion. Društvena uprava je že ukrenila vse potrebno, da se ne bo delo na kopčilo v zadnjem trenutku.

Smrtna nesreča z razstrelivom

Pred dnevi se je smrtno po nesreči delavec M. S., zaposlen pri Državnem kmetijskem posestvu »Snežnik« v Kočevski Reki. Do nesreče je prišlo zato, ker je ta delavec nepravilno ravnal z razstrelivom kamniti. Nesreča je ponoven opomin vsem, ki kljub strogim naročilom organov varnostne službe nepravilno ravnajo z razstrelivom. Ni še dolgo, ko se je zgodila z razstrelivom nesreča v vasi Retje pri Loškem potoku in manjša nesreča v dobropoljski občini.

Z. D.

Uspel vokalni koncert v Straži

želske zboru prištevati k težkim, pa jih je pevski zbor uspešno odrazil. Pred začetkom koncerta je bilo občinstvo le radovedno, s časom se je pa tako ogrelo, da je z viharjem odobravanjem zahtevalo ponovitve posameznih pesmi. Med izvajanjem je vladala med občinstvom popolna tišina, kar nas je kar presenetilo.

Po koncertu je odbor Svobode izvedel anketo, da izve želje prebivalstva. Izkazalo se je, da se je struktura prebivalstva v zadnjih letih temeljito izpremenila. Želijo si ustanovitve glasbene šole, kjer naj bi se gojila poleg teorije in petja tudi instrumentalna glasba. Brez pomoči višjega foruma pa žal »Svoboda« temu ne more ustreči, ker nima niti najzgodnejšega glasbila — klavirja. Tudi pevci ga pogrešajo, ker bi imeli ob spremljavi klavirja širši delokrog in tudi spevoigre ne bi bile izključene.

Ljudski poslanec tov. Avg. Jazbinšek se je za društvo »Svoboda« zelo zanimal in omogočil nabavo glasbil za tamburaški zbor, ki pridno vadi in ob slavnostnih prilikah nastopa. Tudi KZ Straža je prispevala po svojih močeh in s tem pokazala razumevanje za kulturni dvig.

Pevski zbor je sklenil, da bo ob vsakoletni Prešernovi proslavi redno nastopal in pokazal napredek. Pevski zbor je že s tem nastopom privabil novih pevcev, pričakuje pa tudi novih pevki, ki so zboru zelo potrebne. Upajmo, — te —

V okviru propagande za zaščito javnega prometa in varnosti je v izložbah Ljudske knjižnice v Ribnici razstava slik o nesrečah in posledicah nepravilnosti.

15. II. t. l. je vodstvo doma JLA v Ribnici priredilo v dvorani TVD Partizan Ribnica »Večer humorja in ljudskih pesmi«. Pester spored so izvajali sodelavci Radio Beograda in Sarajeva.

VLADO LAMUT: IZ ŠKOCJANA NA DOLENJSKEM

DELO PARTIZANA V MIRNI PEČI

Pred nedavnim so dali člani upravnega odbora društva Partizana v Mirni peči obračun za lansko leto. Preko 60 članov se je zbralo v prostorih nižje gimnazije, kot gostja sta prisostvovala poudarjena tekmovalca in organizator tekme. Načelnik Milan in Nuša Smerdu. Tovarši Milan Smerdu je v imenu okrajnega odbora splošnih telesnovzgojnih društev najtopleje pozdravil zbor, nakar smo prešli k poročilu o posameznih funkcijah. Iz njih je bilo razvidno delo društva. Disciplin, vztrajnost, samopodoba in smelost so vodile naše društvo preko mnogih težav in težav, na katere smo se priredili pri delu. Sodelovali smo s fizikurnimi točkami na proslavi, Titovi štafeti, zletnih nastopih in meddruštvenih dvobojih, poleg rednega dela. Težave pa imamo zaradi pomanjkanja revizij in denarja. Če ga je vedno premalo. Partizan v Trebnju nam je bil priskočil na pomoč, ko nam je posodil bradjo.

Občni zbor se je javno zahvalil prof. Glonarju, da proslavo hočejo praznovati pri nas. Društvo bo prihranilo mlademu društvu več telovadnih revizij.

Izvoljen je bil nov odbor, katerega predsednik je bil izvoljen, varuširski Glonar, pri delu pa mu pomagajo: Joža Černivec, Ema

der. Rezultati v smuku in slalomu so naslednji:

Smuk člani (12 tekmovalcev): 1. Peric Ludvik 28,1, 2. Peric Nen 28,6, 3. Medved Stane 32,5.

Slalom člani: 1. Sone Marjan 41,1, 2. Serini Alojz 44,9, 3. Colarić Milan 46,3.

V skupni oceni za »alpsko kombinacijo« so doseženi naslednji rezultati:

1. Sone Marjan 1:14,4, 2. Serini Vsi prvoplasirani so si osvojili naslov prvaka Novega mesta za leto 1956 v svoji skupini.

Prve smučarske tekme z dokaj dobro udeležbo so za nami. Najboljši Novomeščani bod zastopali domače društvo v nedeljo, 26. februarja, na tekmovalni v alpskih disciplinah na Debenču nad Mirno, tekači in skakalci pa v Sentjernej, kjer bodo okrajna prvenstva. Največja dolenska smučarska prireditelj bo IV. gorjanski veselašlov pri Domu Vinka Pa. deriša na Gorjancih v nedeljo, 3. marca, seveda, če bo še dovolj snega.

T. M.

DELO PARTIZANA V MIRNI PEČI

Mušičeva, Draga Podraževa, Stane Galic, Anton Vovk, Joža Kramar in Emil Lukar.

Sprejet je bil nov načrt dela, za katerega upamo, da ga bomo lahko izvedli. Temeljno društvo je mladina, ki se bo v bodoče še z večjo silo lotila dela v društvu in idejno, politično preobrazbi našega sektorja.

Emil Lukar

Smučarske tekme v Otočcu

V nedeljo, 19. II. 1956, je Partizan Otočec organiziral smučarske tekme. Tekmovali so skoraj vsi mladinci in pionirji društva. Tekmovanje je potekalo brezhibno, za kar ima največji zaslug organizator tekmovalca Milan Pergar.

Tehnični rezultati:

Smuk pionirji na 800 m: 1. Bučar Drago, 2. mesto si delila pionirja Baškovič Jože in Čvetko Marjan.

Smuk pionirji na 400 m: 1. Baškovič Jože, 2. Čvetko Marjan.

Smuk mladinci na 800 m: 1. Pergar Milan, 2. Čvetko Marjan.

Smuk mladinci: 1. Pergar Milan (9 m), 2. Vidic Ivan (7 m).

Očtenci smo bili zadovoljni s prirediteljem »Partizana« in upamo, da bomo še kdaj tako prijetno presenečeni.

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

KINO

KINO »KRKA« — NOVO MESTO: od 24. do 27. februarja: ameriški film »Zaseda«. Od 28. februarja do 1. marca: ameriški film »Pod rdečim morjem«.

KINO DOM JLA — NOVO MESTO: 24. do 27. febr.: angleški film »Leteč-vragi«. 28. in 29. febr.: italijanski film »izza spuštenih zaves«.

CRNOMELJ: od 23. do 26. februarja: jugoslovansko-grški film »Dva zrna grozdič«. 28. in 29. februarja: ameriški film »Opolje zavede«.

METLIKA: 25. in 26. februarja: »Na gladiki površine«. 29. februarja: »Spet sva tu«.

KOSTANJEVICA: 26. februarja: angleški film »Tajinstveni profesor«.

MOKRONOG: 25. in 26. februarja: ameriški film »Samo naša«.

ZUZEMBERK: 26. februarja: francoski film »Idoli«.

TOPOLICE: 25. in 26. februarja: nemški film »Dvojčici«. 29. februarja: angleški film »Večna nevesta«.

GRADAC: 26. februarja: ameriški film »Glej tička«. 29. februarja: angleški film »Zlobenec z otokov«.

DRAGATC: 28. in 29. februarja: avstrijski film »Kogar bogovi ljubijo«.

LOŠKI POTOK: 25. in 26. februarja: mehiški film »Maclovias«.

MALI OGLASI

ZAMENJAM ENOSOBNO STANOVAJE v Ljubljani za večje enosobno ali enosobno + kabinet v Novem mestu. Informacije v upravi Dolenjskega lista. PRODAJ dobro ohranjen pletilni stroj znamke Popova štev. 8.

PRODAJ: 25. in 26. februarja: ameriški film »Zlobenec z otokov«.

GOSPODINSKO POMOCNIK — pošteno in snažno, najraje za čestitico, sprejem takoj v službo. Goltes Ivanica, dentist, Kamnik.

PRODAJ v okolici Novega mesta hišo z vinogradom, takoj seljstvo, Naslov v pravi listi, (81-55)

OBJAVA

Uprava Zdravstvenega doma v Črnomlju obvešča, da od 26. februarja 1956 dalje zopet dela zoba-

na ambulantno od 7. do 12. ure in od 14. do 18. ure. Sprejema poleg socialnih zavarovalcev tudi privatnike.

Uprava Zdravstvenega doma Črnomelj

V nedeljo bo občni zbor Zdrženja šoferjev in avtomobilov

Vse šoferje in avtomobiliste obveščamo, da bo občni zbor združenja za novomeški okraj v nedeljo, 26. februarja ob 9. uri, v dvorani OLO Novo mesto, K udeležbi vabi ODOBOR

IZ MATIČNIH URADOV

NOVO MESTO

V preteklem letu je bilo rojenih 16 dečkov in 13 deklet.

Umrla sta: Stukelj Marija, gospodinja, 60 let, iz Novega mesta. Hudoklin Frančiška, gospodinja, 56 let, iz Novega mesta.

GOŠKA VAS

Pretekli teden je bila rojena ena deklica in en deček.

Umrla sta: Goršin Janez, kmet, 70 let, iz Krke pri Novem mestu. Gorše Frančiška, užitarica, 68 let, iz Male Cikeve pri Novem mestu.

KOČEVJE

V preteklem tednu so bili rojeni štiri dečki in dve deklet.

Umrla so: Benčina Franc, kurjač v pokolu, 78 let, iz Kočevja. Krapež Peter, otrok, 14 dni, iz Koprivnice pri Kočevju. Krapež Franc, otrok, 14 dni, iz Koprivnice pri Kočevju.

Poročili so se: Novak Ivan, rudar iz Kočevja in Vesel Angela, delavka iz Zelja. Baškovič Stanislav, delavec iz Kočevja in Matetič Marija, šivilja iz Banja Lovca. Turin Milan, avtomobilist in

ZAHVALA

Ob prerani izgubi našega draga očeta, starega očeta, moža in brata pok. BOHTE FRANCETA, se globoko žalostno zahvaljujemo vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani.

Tovariško se zahvaljujemo vsem političnim in družbenim organizacijam za izkazano sožalje in venco, ki so nam pomagali »prevoziti« godbo iz Črnomlja in vsem, ki so draga pokojnika spremljali na njegovi zadnji poti.

Družina BOHTE, PAVIČIČI, obdružina Črnomelj.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile:

Zore Marija iz Zdinje vasi — dekle, Razdrh Lucija iz Zubine — dečka, Šalkhar Vera iz Dol. Toplice — dekle, Lindič Julka iz Gimovalj — dekle, Porle Justina iz Šahovca — dečka, Oblik Angela iz Soteske — dekle, Goršek Marija iz Novega mesta — dečka, Matkovič Karolina iz Gor. Lovkvice — dekle, Kramaršič Marija iz Podhoste — dekle, Vovk Viktorija iz Rumanje vasi — dekle, Kocjan Jožeta iz Dol. Straže — dečka, Fink Angela iz Smolenje vasi — dekle, Pekolj Francka iz Sred. Globodola — dečka, Forjan Stelka iz Čudnega sela — dečka, Cvelbar Marija iz Ostroga — dečka in dekle, Baer Iva iz Novega mesta — dečka, Lovko Silva iz Novega mesta — dečka, Rakovec Marija s Seč pri Straži — dečka, Novine Analijsa iz Bušnjaka — dečka, Plantan Ana iz Vinje vasi — dekle, Juvane Martina iz Smolenje vasi — dekle, Vovk Marija iz Soteske — dečka, Šerbec Milana in Nemške vasi pri Ribnici — dečka,

Kako je predilnico v Adlešičih

Lani so pripeljali majhno predilnico v Adlešiče in mislili smo, da bo to zimo že delala in rešila mnogo žena počasnega in težkega predenja.

Občinski dom je imel v načrtu tudi delavnico za domače obrti. Tam bi žene tkale pisane tkanine in volnena suknja ter pletla izdelke iz lilkana. Vse to naj bi bilo, kot je bilo zamisljeno, pod okriljem kmetijske zadruge, ki bi odkupovala izdelke in jih novčevala dalje. Pa je vse to in želje rjavi v Podbrežju neizkoriščeno; namesto da bi služilo svojemu namenu. Nekaj pripoveduje, da mislijo to predilnico preseliti v Metliko, kjer bo ustanovljeno neko novo tekstilno podjetje.

Novice iz Kostanjevice

Ostra zima tudi nam ni prizanesla. V Kostanjevici smo nekajkrat zabeležili pretekli teden pod 25 stopinj. Krka je okoli mesta zamrznila in privabila mnogo mladih drsalcov. Led je bil ponekod tudi po 15 cm debel. Soliska mladina je zjutraj prihajala vsa bela v šolo. Do petka, 17. februarja, je bil v Kostanjevici reden pouk dopolnjen in popoldne, in to za gimnazijo in osnovno šolo. Tu moramo poudariti, da je vrnjena za šolo pri mladini in starših, toliko, da je bilo v teh dneh prav malo zamud. Žal je bil raz v petek že tako hud, da ni bilo več mogoče držati in smo se zato odločili, da prekinemo s poukom. Zdrži pa tudi zato ni bilo mogoče, ker so nekateri šolarji popolnoma nezadostno pripravljeni za zimo. Njihova obleka je dostikrat povsem neprimerna za zimski čas.

Če se bo to zgodilo, bi bilo nujno, da pritegnejo vse tkaške, ki so vajene umetnega tkalstva in izdelovanja volnenih tkanin k novemu podjetju, ker je to potrebno in ker se dobro izdelane stvari lahko novčajo.

Prav tako bi lahko delali iz domače barvane volne razne ženske torbe, ki jih je vedno premalo na trgu. Razen tega je veliko povpraševanje po prti in bombazine, tkanih na deščice, in prav tako po brisačah ali otiračih.

Tudi v sadjarstvu in vinogradništvu je potrebno napredno znanje

so izjavili sadjarji na tečaju sadjarskih pomočnikov, ki ga je od 30. januarja do 4. februarja organiziral sadjarsko - vinogradniški odbor pri OZZ Novo mesto.

Tečaj je obiskovalo 37 sadjarjev. Namen tečaja je bil, da usposobi mlade sadjarje za najosnovnejša dela pri urejanju in obnovi sadovnjakov in vinogradov. To pridobljeno praktično in teoretično znanje jim bo vsekakor tudi koristilo za poklice, kajti po daljši praksi v teh panogah bodo lahko opravili strokovni izpit za kvalificiranega sadjarja ali vinogradnika in postali kvalificirani delavci.

Turjaški grad je zaščiten

Turjaški grad na Turjaku je bil med vojno delno porušen. Da bi se pomembne znamenitosti ohranile, je pred dvema leti izdal Zavod za varstvo in znanstveno proučevanje kulturnih

Dobro bi bilo, da bi se to zgodilo čimprej, ker gre vsak zamujen dan je v izgubo.

Kadraj dovoljen je treba le organizirati delo, pa bo šlo. Ljudje pa se morajo otestiti nitega napačnega mišljenja, da delajo podjetju, pri katerem delajo, velikansko uslugo in pozabljajo pri tem, da so za svoje delo plačani in da delajo v prvi vrsti za sebe.

Zelimo pojasniti kaj je s predilnico?

Tudi v sadjarstvu in vinogradništvu je potrebno napredno znanje

bo vsekakor tudi koristilo za poklice, kajti po daljši praksi v teh panogah bodo lahko opravili strokovni izpit za kvalificiranega sadjarja ali vinogradnika in postali kvalificirani delavci.

Glavna dolžnost teh sadjarjev pa bo, da organizacijsko usposablja sadjarske vinogradniške odseke kmetijskih združenj in da jim sploh pomagajo urediti njihove naloge. K.P.

Pijača, slaba družba in zadružni sir

Anton Perhaj, mlekarji moster, je bil poslovalca zadružne mlekarne na Gomili ob Krki. Ni pa se bavil samo z mlekarstvom, pač pa tudi z radiranjem in porabljanjem številnih v uradnih knjigah. To mu je bilo potrebno, da bi prihranil pri plačanju sira, ki ga je za svoj žep prodajal okoliškim gostinčarjem. Tako je zlorabil svoj položaj kot odgovorni uslužbenec in v času od 20. januarja do 6. maja 1955 vzel iz zaloga mlekarne najmanj 144 kg sira in ga prodal za 42.864 din.

Prav tako si je prisvojil 5.000 din gotovine, ki jo je dobil od centralne v Novem mestu za nakup jaja.

Perhaj je prikrival pomevne sira tako, da je v knjigo vpisane količine popravil z radiranjem števil in vpisovanjem novih. Tako je v 27 primerih zradiral prave številke in vpisal, za Kosi ali dva manjše. Prav tako je tudi

predručajil podatke o odpremnih listih za sir, ki ga je poslal mlekarji v Novo mesto.

Na sodišču je skesano priznal obe dejanji, dokazani pa sta mu bili tudi z zaslišanjem prič in na podlagi ugotovitev v knjigah. Trdil je, da mu je večkrat zmanjkalo denarja za pijačo, pa si je na ta način pomagal. Krivil je zato tudi slabo družbo. Da je rad pil, so prav tako pordile priče, ampak želja po pijači ni olajševala okolnosti. Za obe dejanji je bil pomevno ter popraviljanje uradnih listov, je bil obsojen na 7 mesecev zapora, plačilo stroškov in 500 din povračilne ter povračilo 5.000 din Mlekarni Novo mesto. Za ostalo oškodnino, to je za prihranjen sir, se bo moralo podjetje obrniti na pot civilne pravde, ker se zahtevajoči znesek ni ujemal z ugotovljeno škodo.

KZ Kostanjevica skrbi za vzgojo svojih članov

Kmetijska zadruga v Kostanjevici na Krki je pred nedavnim izvedla zanimiv poizkus ljudske univerze v dvodnevnih predavanjih s področja kmetijskega. Med svoje člane je razposlala nad sto vabil. Odzvalo se je okoli štirideset članov, kar je povzročilo predvsem katastrofalno vreme, ki tako nagaja zadnje dni. Tečajniki so imeli toplo kosilo, ki ga je prav tako preskrbel KZ, in so dva dni poslušali razna predavanja. Pa ne samo to! Marsikdo je predavateljem zastavil tudi vprašanja, na katere so predavatelji radi odgovorjali. Predavali so veterinar France Bučar, in

»Sodobna pota«

OSREDNJE GLASILO ZVEZE SVOBOD
IN PROSVETNIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Predsedstvo Sveta Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije je sklenilo, da bo začelo izdajati osrednje glasilo »Zveze« — prosvetno revijo »Sodobna pota«, ki bo letos izšla v 10 številkah, začeti pa jo bo 1. januarja, prvi izvod revije bo stal 40 dinarjev, celoletna naročnina bo 350, polletna pa 175 dinarjev.

Prosvetna revija »Socialistična misel« in štiriinajstrednik »Ljudska prosveta« prenehata izhajati in bodo njuni naročniki oddali prejeto glasilo Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije — prosvetno revijo »Sodobna pota«.

Naročnikom »Socialistične misli« in »Ljudske prosvete«, ki so že nakazali celotno ali delno naročnino za leto 1936, se bo to upoštevalo pri naročnini za revijo »Sodobna pota«.

Potreba po osrednjem glasilu Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije se je zlasti pokazala na jesenskem kongresu prosvetnih društev, ko je z združitvijo obeh zvez — Zveze Svobod in Ljudske prosvete, enotna prosvetna organizacija na Slovenskem dosegla skoro sto tisoč članov in ko Svobode, pa tudi druga prosvetna društva postajajo čedalje pomembnejši činitelji v prosvetnem življenju naših delovnih ljudi. Revija »Sodobna pota« bo torej Zvezi Svobod in prosvetnih društev v pomoč pri povezovanju prosvetnih društev na Slovenskem, pri uresničevanju in poglabljanju splošnih smernic izrednega kongresa prosvetnih društev na jesenih, skratka pri idejnopolitičnem, prosvetnem, organizacijskem in strokovnem usmerjanju celotne dejavnosti prosvetnih društev, hkrati pa bo tudi ogledalo vse te široke dejavnosti. Taka zamiselnost revije »Sodobna pota« ustreza tudi želji, da bi bil stik med Zvezo in prosvetnimi društvi kar najbolj sodeben in gibek in težnja, da bi se prosvetna društva vse bolj samostojno razvijala v skladu s celotnim našim družbenim razvojem.

Uredništvo si bo prizadevalo, da bo revija »Sodobna pota« urejena in pisana tako, da bo razumljiva in privlačna širokemu krogu članov prosvetnih društev, da bo odgovarjala zlasti na tista vprašanja, s katerimi se društva vsak dan ukvarjajo, in da bo nudila tisto gradivo, ki ga leta najbolj potrebujejo pri svojih izobraževalnih, vzgojnih in kulturnih, umetniških prizadevanjih. Vsa zavedena član prosvetnega društva naj bi postali naročniki te revije in si prizadevali, da jo bodo prebrali tudi njegovi tovariši. Revija »Sodobna pota« bodo potrebovali prizadevalni prosvetni delci.

Uredništvo si bo prizadevalo, da bo revija »Sodobna pota« urejena in pisana tako, da bo razumljiva in privlačna širokemu krogu članov prosvetnih društev, da bo odgovarjala zlasti na tista vprašanja, s katerimi se društva vsak dan ukvarjajo, in da bo nudila tisto gradivo, ki ga leta najbolj potrebujejo pri svojih izobraževalnih, vzgojnih in kulturnih, umetniških prizadevanjih. Vsa zavedena član prosvetnega društva naj bi postali naročniki te revije in si prizadevali, da jo bodo prebrali tudi njegovi tovariši. Revija »Sodobna pota« bodo potrebovali prizadevalni prosvetni delci.

Maia Japonka — najboljša fotografija japonskih fotoamaterjev v letu 1935

V Kostanjevici so pokopali Kurenta

Včasih tožimo, da v Kostanjevici ni družabnega življenja, da je vse umrlo, da so bili nekoli za te reči drugačni časi in podobno. Ko pa doživimo vsakoletno pustno slovanje, se prepričamo, da so tožbe odveč, saj imajo naši ljudje dosti smisla za humor in satiro. Družabnega življenja je v pustnem času toliko, da se ljudje oddolijo za vse leto nazaj in včasih primaknejo kak mesec tudi za naprej, saj je znano, da nekatere kar noče in noče v glavo, da je Pepelnica mimo in da je Kurent že zdavnaj spaval po vodi. Takim pravimo, da so kapikani dolge plovice in če jih je treba naštet, nismo v zadregi, vsaj v Kostanjevici ne.

Letošnji »Priforcehaus« je bil v Kostanjevici zelo razgiban. Priprave so potekale v najboljsem ozračju in to ves teden pred pustno nedeljo. Pustno nedeljo je Vesela Ančka odprla svoje gostilne in tam se je začelo pustno slovanje. Vso noč so »gostili in cimbale pele« in drugi dan je bilo ozračje povsem ugodno za Selmo. »Priforcehaus« — to je prostovoljno društvo bedakov — je napovedal zborovanje ob sedmih zvečer. Ob šestih je bilo na trgu že

lavo — člani upravnih odborov prosvetnih društev, predavatelji, organizatorji izobraževanja, režiserji amaterskih gledališč, knjižničarji, pevovodje, godbeniki, lunkarji in drugi. Revija bo dobrodošla vsakemu prosvetnemu društvu, holi, družbeni organizaciji ali javni ustanovi, ki se ukvarja s poškolskim izobraževanjem delovnih ljudi in sodi v naše družine, v domove, knjižnice, čitalnice in druge prostore, kjer se zbirajo.

Prosvetna revija »Sodobna pota« bo prinašala med drugim: članke, kraje razprave in razmišljanja o idejnopolitičnih, organizacijskih in drugih vprašanjih, ki zadevajo prosvetna društva, reportaže in podobne prispevke o družabnem in kulturnem življenju naših krajev, prosvetnih društev in njihovih skupin, poljudno in bogato ilustrirano izobraževalno gradivo iz znanosti in izkušnje ter razmišljanja o načinu izobraževanja, razgovore z izkušenimi prosvetnimi delavci, sestavke o najbolj prizadevnih družbenih delavcih, anketne o posameznih aktualnih vprašanjih, napotke za ureditev kulturnih domov, knjižnic, čitalnic in drugih družbenih prostorov, ocene dobrih uprizoritev dramskih del na amaterskih odrih z opombami, ki bodo kot izkušnje služile tudi drugim igralnim družinam, strokovno tehnične nasvete za ureditev odrov, opremljene s scenimi in drugimi osnutki in posnetki, ponatise dobrih gledaliških del, zborovskih pesmi in skladb, ocene koncertov in nastopov glasbenih skupin, razmišljanja o aktualnih vprašanjih glasbe in razvedrila, nasvete glede programov, ocene novih knjig, sestavke o knjižničarstvu, o filmu, o upodabljalosti umetnosti, krajsa poročila o dejavnostih prosvetnih društev, o delavskih gibanjih v svetu in drugo. V reviji ne bo manjkalo leposlovnega branja, glos, zanimivih potopisov, fotografij in društev, umetniških slik, risb, kamikatur, kar vse bo prispevalo k njeni pestrosti.

Pevski nastop v Orehovci

Domači pevski zbor je 5. februarja nastopil v Orehovci z novim sporedom pesmi. Ta sotojstni koncert je obsegal 17 pesmi, predvsem Adamčevih, Devovih, Bučarjevih, Schwabovih in Gobčevih. Zbor šteje 29 pevec. Redno prihajajo k vajam in disciplina je pripomogla zboru, da je s pesnimi nastopi precej temeljito. Sicer zbor nekoliko trpi zaradi menjavanja moških pevec, vendar je uspelo v razmeroma kratkem času naštruditi spored. S svojim nastopom je zbor občinstvo zadovoljil, kar je bilo dobro opaziti v razpoloženju poslušalcev, ki so bili, kakor je vedno opaziti na vokalnih koncertih, ljubitelji peva in lepe slovenske pesmi.

Zbor je do sedaj naštrudil 32 pesmi. Zeleni je, da bo tudi v bodoče tako uspeval, saj s svojim obstojem daje Orehovci mesto, ki pripada le krajem s pevsko tradicijo.

M. M.

lških del, zborovskih pesmi in skladb, ocene koncertov in nastopov glasbenih skupin, razmišljanja o aktualnih vprašanjih glasbe in razvedrila, nasvete glede programov, ocene novih knjig, sestavke o knjižničarstvu, o filmu, o upodabljalosti umetnosti, krajsa poročila o dejavnostih prosvetnih društev, o delavskih gibanjih v svetu in drugo. V reviji ne bo manjkalo leposlovnega branja, glos, zanimivih potopisov, fotografij in društev, umetniških slik, risb, kamikatur, kar vse bo prispevalo k njeni pestrosti.

Revija »Sodobna pota« si želi pridobiti sodelavce med vsemi istimi člani in voditelji društev in drugimi delavci na področju prosvete, ki čutijo, da bi imeli kaj povedati o svojem delu in izkuš-

njah. Zaželeni so krajsi sestavki o vseh pomembnejših družbenih problemih in dogodkih, ki bodo, napisani bodi v obliki članka, razmišljanja, reportaže ali dopisa, toliko bolj dobrodošli, kolikor bolj bodo tehtni in ustrezni namenu revije. Okvirne vzorce za pisanje bodo tovariši in tovarišice, ki žele sodelovati, našli že v prvih številkah revije. Prispevke za objavo pošiljajte na naslov uredništva: Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 7/1, prvo nadstropje, telefon 30-880.

Prosvetno revijo »Sodobna pota« lahko naročite pisмено na upravitelja: Ljubljana, Miklošičeva c. 7/1, telefonsko na št. 30-880 ali pri našem pismonoši ki vam jo bo dostavil na dom in pobral naročnino.

Takole je zima leta 1929 uklenila Krko. V Novem mestu v debel leden oklep. Čeprav nam tudi letos ni prizanesla z mrazom, pa Krke vendarle še ni zaledenela. Iz Krasinca ob Kolpi pa sporočajo, da vozijo s sanmi kar čez reko, tako debel led ima Kolpa. (Foto: Guido Dolenc)

Zanimivosti

PRVA MODERNA OLIMPIADA

Po tisoč petsto letih, kar je grški cesar Teododoz bil prepovedal tradicionalne grške olimpijske igre, so leta 1896 v Atenah svečano odprli prve olimpijske igre moderne časa. Največ zaslug za olimpiado je imel francoski učenjak Pierre Coubertin. V razliko od nekdanjih antičnih olimpiad je bila to mednarodna prireditve in je sodelovalo dvajset narodov.

KOŠČENE DRSALKE

Drsanje na ledu, to je danes splošno znan in cenjen sport, ki že šteje v svojih vrstah tudi prave mojstre in umetnike najrazličnejših drsalnih akrobacij. Ta priljubljena in množična vrsta športa je stara okrog štiri sto let. Takrat se je razširilo ne samo po Severni Evropi, ampak je leta 1865 prišel

celo v sončno Italijo. Kot pravijo viri, se je tisto zimo v mestu Veroni hotelo drsati staro in mlado. Seveda pa niso poznali današnjih drsalnik — na noge so si navezali kosti govejega rebra in se podili po ledu. Ljudje, prav vir, zlasti mladina, so ko neumni iskali goveja in konjska rebra, jih brustili in nosili čevljarjem, da so jih priredili na čevlje. Če je med drsanjem na volovskem robu kdo zlomil tudi lastno, nič hudega.

V TREH DNEH TRI KATASTROFE

Na Floridji (ZDA) so se v treh dneh zgodile tri težke letalske nesreče. Najprej sta v zraku trčila dva bombnika in je zgubilo življenje osem ljudi. Naslednji dan se je neki bombnik zaletel v lovsko letalo in so bile spet tri žrtve. Tretja nesreča, tretji dan je bila pa najhujša: zrušilo se je potniško letalo in pokopalo

pod seboj 17 ljudi — 12 potnikov, pet članov posadke in en mrtvič v krsti — truplo pilota, 1 Seveda pa niso poznali današnjih drsalnik — na noge so si navezali kosti govejega rebra in se podili po ledu. Ljudje, prav vir, zlasti mladina, so ko neumni iskali goveja in konjska rebra, jih brustili in nosili čevljarjem, da so jih priredili na čevlje. Če je med drsanjem na volovskem robu kdo zlomil tudi lastno, nič hudega.

KOLIKO JE STALA DRUGA SVETOVNA VOJNA

OZN je izdala statistiko o drugi svetovni vojni. Na bojščih je padlo 12.120.000 vojakov. Bombardiranje mest v zaledju je imelo 4 milijone žrtv. Ranjenih in izginolih je bilo 35 milijonov ljudi, v koncentracijskih taboriščih je našlo smrt 9 milijonov. Skupna številka torej: 60 milijonov, 120 tisoč!

Sreho nad glavo je zgubilo 21.25 milijonov ljudi, 45 milijonov je bilo odpeljanih na prisilno delo ali je moralo zbežati iz svojega kraja, 1 milijon otrok je ostalo brez staršev.

Materijalna škoda: porušenih je bilo 30 milijonov stanov, Strojški vojskojci so držav so znesli skupaj 32 milijonov zlatih frankov!

Druga svetovna vojna je bila največja katastrofa, ki jo je človeštvo doživelo v zadnjih 4000 letih.

160 KILOMETROV DOLGI BLISKI

Bliski, ki ob neurju križajo nebo, se nam zdijo precej kratki, če včasih pravimo, da je bil blisk dolga od pol neba do zemlje. Učenjaki jih niso mogli izmeriti, ker je veliko bliska skritega za oblaki. Toda za čudovito oko radarja oblaki niso nobena ovira in tako so učenjaki v zadnjem času odkrili, da so nekateri bliski dolgi celo po 160 kilometrov!

ki jih je v smehu sprejel, vendar so v ljudih in bodo ljudje o njih razpravljali. Tu je namreč ona splošna družbena cena te prireditve ne glede na razne napake, ki se javljajo vzporedno ob tem.

Sicer je celotna prireditve bila tako kot so drugod tovrstne prireditve. Osnova je starodavni ljudski običaj, kateremu so pritrkali še to ali ono razvojno zgodovinsko posebnost. Prav tako so pritrkali tudi tem prireditvam še krajevne posebnosti in šege, kar je prešlo v navado in tradicijo. Kostanjeviciške pustne prireditve imajo namreč to posebnost, da volijo vsako leto na novo predsednika in najrazličnejše odbornike, ki so poveličani izbrani za tisti resor, kjer so v preteklem letu pokazali najmanjšo sposobnost ali pa so ustrelili največjega kozla.

Prav tako je posebnost podeljevanje odlikovanj. Pri nas je haus? Vzemimo primer: Mlad zakonski par pride v Kostanjevico. Med mladimi pa se pogosto zgodi, da je eden ali drugi bilo letos večje število odlikovanj. Kaj odlikuje »Priforcehaus«? Zakonec užaljen. Tako se je zgodilo tudi tema dvema. Skoda, da smo, da se je to zgodilo baš takrat, ko si je mladi mož začel umivati glavo. Zena mu je kajpak odpovedala pokoršč-

no in možakar si je moral sam umivati lase. Da ne bi žena misljila, da je nepogrešljiva, je mož začel z delom. Najprej si je zmobil lase, nato pa si je ubil na glavo kurje jajce, če že drugače ni moglo biti. Zena, ki ga je ves čas opazovala, nedomna krične, kajti mladi mož si je ubil na glavo klopotec. Seveda ženske ne morejo molčati. Ob prvi priliki je tudi nesrečnica žena nekeje povedala to zgodbo in od tod ni daleč do »Priforcehaus«. Lahko si mislite, da je bil možakar nemalo »adregi, ko je dobil odklikovanje za novotvorstvo v pranju las...

Posebno imeniten je bil Kurentov pokop. Ljudje, ki so čakali dve uri na pričetek sprejema, niso prav nič tožili, da jih zebe, tako imenitna se jim tako prireditve zdi. In je tudi bila. Spreved mask je bil tako pester in igralsko doživet, da že dolgo ne takega. Prav tako je skušala biti brezhibna godba. Joka je bilo mnogo, smeha še več, največ pa prisrčnega krohotanja in veseletranske sprostitve. Posebno živahni so bili naši starejši možaki, pa tudi žensk ni manjkalo, kar priča, da je v našem starejšem rodu še dovolj smisla za humor in družbeno konistno satiro, ki je to pot ni manjkalo.

Pogovor o društvih

Pred okrajno skupščino Svobod in prosvetnih društev novomeškega okraja

Če pregledujemo statistiko članstva v naših prosvetnih društvih bomo prišli kaj kmalu do čudnih zaključkov. Nekatera društva nimajo niti 20 članov, so pa tudi društva, ki jih imajo preko 300 in celo 500. Te številke kažejo, da v naših prosvetnih društvih še niso utrjene oblike prosvetnega udejstvovanja in tudi ni jasno, kdo je lahko član društva. V večini društev prevladuje mnenje, da so člani prosvetnih društev lahko le igralci, pevci, godbeniki; torej le tisti, ki se aktivno ukvarjajo z amatersvom. Prav zaradi tega zaidejo društva v neke vrste strokovnjaška amaterska društva. To mnenje pripelje društvo tako daleč, da se posamezni člani dru-

štva, ki so ali pevci ali igralci ali plesalci itd. med seboj niti ne poznajo, ker delajo preveč v svoji stoki. Če je v društvu, oz. pri članih utrjeno tako mišljenje, potem so prosvetna društva na nepravilni poti, oz. so se odmaknili od svojega osnovnega smisla. Naloga naših kulturno-prosvetnih društev je nenehna izobrazba naših delovnih ljudi in na praktičnih primerih nenehni spopadi s številnimi stariimi, škodljivimi pojmi in nazorji, ki se pojavljajo v družbenem življenju. V kulturno prosvetnih društvih mora biti nenehna borba za očeno vzgojo našega človeka, za razvijanje čista poštenosti, solidarnosti in pravilnega odnosa do naših skupnih interesov. Prav tu se mora resno postaviti vprašanje socialistične morale. Naloga vseh društev je, da bi prav iz njih zraslo čimveč spoštnih graditeljev socializma in ustvarjalcev socialističnih družbenih odnosov.

Izvajanje teh nalog pa je zelo težavno. Možno jih je izvesti le takrat, če imamo v društvu močno izobraževalno sekcijo ali z drugimi besedami, povedano, če ima društvo dobro knjižnico, dobro ljudsko univerzo, dobra predavanja in neke vrste klub, v katerem bodo člani debatirali, se razgovarjali in dajali svoje pripombe oz. mnenja o vsakdanjih dogodkih.

Ko spoznamo, da je v društvu najvažnejša izobraževalna sekcija in da mora naše članstvo postopoma dobivati vsaj elementarne politično-ekonomsko izobrazbo, potem bomo tudi spoznali, da društveni člani niso samo pevci, igralci, godbeniki itd., ampak je član našega društva lahko vsak, ki si želi razširiti svoje duševno obzorje. Tu je izredno važna prav vzgoja našega delovnega človeka da bo v čimvečji meri znal pomniti našo družbeno stvarnost, da se bo v čimvečji meri zavedal nalog, ki stoje pred vso našo skupnostjo, da se bo čimbolj usposobil za udejstvovanje na vseh področjih našega življenja, predvsem pa v neposrednem sodelovanju pri razvoju naše skupnosti v našem družbenem samoupravljanju itd. Če bo dejavnost v naših društvih taka, potem bo na vsak način. Društva ne bodo samo izobraževalna, vzgajala in lajšala življenje delovnemu človeku, ampak bodo tudi v znatni meri pripomogle k dvigu naše življenjske ravni in bodo krepka opora naši oblasti pri njenem delu za zboljšanje življenja našega prebivalstva. Naša prosvetna društva bo do tako postala svetilnik na poti v lepšo bodočnost.

Pri naših društvih opazimo tudi, da zapadajo tudi v razne ne-

pravilnosti glede sprejemanja članov. Ali sprejemajo v članstvo izključno le mladino ali pa se odzdrasle ljudi, ki so izven mladinskih organizacij. Take nepravilnosti privedejo do tega, da društvo nima v svoji sredji starih ljudi ali pa stoji mladina ob strani. Društvo bo le takrat dobro uspevalo, kadar bomo imeli v njem pionirje mladino in starejši ljudi, kajti tem si bomo na eni strani pridobili simpatizerja in mecena, na drugi strani pa si zagotovili zadosten naraščaj, ki bo polagoma prevzel mesta v naših društvih. Iz tega sledi, da naša društva ne smejo biti toga v izvajanju svojih nalog, ne smejo ostati na osnovnih temeljih vzgajanja in izobraževanja, ampak morajo tudi zadovoljevati zahteve starejših in izobraženejših članov.

V naših društvih se je precej zasidralo mnenje, da intelektualci nimajo kaj delati v društvih in tudi obratno, da intelektualci delajo v društvih le, če so naprošeni za kako predavanje. Pravilno bi bilo, da bi se intelektualci v prosvetnih društvih čutili prav tako domače kot člani, ki so s se začeli pošolsko izobraževati. Na ta način bi lahko široko razvijali svoje znanje in svoje intelektualne sposobnosti v korist vseh članov društva in vseh občanov.

Nikakor ne mislim s tem, da bi se na način zavrlo delo ostalih sekcij. Ravno obratno, kajti če bomo imeli pred očmi, da je najvažnejše delo društva vzgoja v izobraževanje, potem bomo vsa naša amaterska prizadevanja vskladili s osnovnim načelom. Prav tem amaterim igralcem, pevcem, godbenikom itd. se moramo zahvaliti, da je kulturno in prosvetno življenje na vasi in v manjših krajih, ki so izven dosega večjih mest, znosno. Delo amaterjev prosvetnih društev na deželi je ogromno in družbi koristno. To delo prav gotovo ne bo nikoli tako poplačano, kakor za služijo. Temu delu se ne pripisuje velikega pomena, nekateri ga celo omajavajo in ga ponižujejo. Tako gledanje je nepravilno: za prekoristno žrtvovanje teh ljudi se moramo zahvaliti, kajti vsi ti amaterji igralci, pevci, godbeniki, predavatelji itd. so veseli in zadovoljni, da morejo del svojega znanja, del svojega srca, del svoje duše darovati drugim za izobražbo, za vzgojo in za razvedrilo.

Naša društva naj o vseh teh zadevah doma dobro premislijo, da bodo delegati na prosvetni skupščini o tem temeljito razpravljali, kajti sklepi skupščine morajo biti napotilo za dosego še večjih uspehov.

Jože Zamjen

KOSTANJEVICA BO DOBILA SVOJ MUZEJ

Zadnja seja Sveta za prosveto in kulturo pri OLO Novo mesto je obravnavala predvsem vprašanja naših muzejev. Na področju Dolenjske so sedaj naslednji muzej: Dolenjski muzej v Novem mestu, Belokranjski muzej v Metliki in muzej v Kočevju. Da se še bolj intenzivno začeti nekatero važne kulturne spomenike in ohraniti, kar se ohraniti, da je bila sklicana zadnja seja, ki je pretresla problematiko naših muzejev. Z eni je pisalo v Dolenjskem listu, pa tudi na posvetovanju kulturnih, političnih, znanstvenih in gospodarskih strokovnjakov v Cateških toplicah so govorili, da bi bilo prav, če bi imela Kostanjevica svoje muzejsko izpostavo. Prav isto se je pokazalo ob Razstavi starosti in kulturnih spomenikov v Kostanjevici. Tedaj smo videli, da imamo krepko podlago za samostojen muzej v Kostanjevici, da bomo dobi naše muzeje tudi ta privlačni objekti. Prav to pa je podprti tudi ravnatelj Dolenjskega muzeja prof. Janko Jarc. Sklenjeno je bilo, da dobi Kostanjevica neke vrste stalno muzejsko razstavišče. To razstavišče bi bilo v sklopu Dolenjskega muzeja, ki

bi Kostanjevico če že ne materialno pa vsaj moralno podpiral. Na ta način bomo na tem področju zbrali in ohranili vse tiste edinstvene starine, ki jih je skozi stoletja s ponosom hranila naša dolenjska hiša. Prepričani smo, da bodo Kostanjevici to lepo priročnost znali izkoristiti in pridobiti za naše mesto še eno privlačno točko, saj se bo sleherni tujec rad ustavil na ohranjeni naša preteklost in v njih spoznal našo bogato tradicijo.

OKROGLE

»Veste, sosed Filomena, moj mož je res zlata vreden. Naredi vse, kar mu rečem. Pomislite: davi sem mu dežalo, da bi se rada ločila, in takoj je z veseljem privolil.«

»Iskreno sožalje, gospod Eustahij! Sele sedaj sem zvedel, da ste pokopali ženo. Kako to?«

»Sem jo moral! Kaj niste vedeli, da je umrla?«

»No, lepo: ste predsednik hišnega sveta, pa na hodniku stresate preprogo!«

»Kakšen predsednik! Davi sem na predsednikovanje dal odpoved.«

»Čujte: kurje se mt, da ni treba stati pri oknu, kadar se poljubljate s svojo ženo.« pravi starejši mož svojem sosedu.

»Veste sinoči, ko sem ravno šel mimo vašega okna...«

»O, že vidim, da si izmišljalte: sinoči sem bil na potovanju!«

»Niste očistili snega pred hišo,« pokara miličnik gospodarja.

»I kaj ga bom čistil, saj je čisto bel!«

»Zaka: ne jemljete zdravi!«

»Bežite, bežite, saj sem far-macevi!«

LEP RIBIŠKI BLAGOR

Novomeški ribič Ljubel Murn je 9. februarja ujel v Krki pri Gor. Polju 14 kg težkega in 115 cm dolgega sulca